Янги йилингиз қутлуғ бўлсин, азиз ўртоқлар!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ.

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР.

43-йил чиқиши № 1 (11750). | Якшанба, 1 январь, 1961 йил. | Баҳоси 2 тийин.

СОВЕТ ХАЛҚИГА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ

Азиз дўстлар ва ўртоқлар! Улуғ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг гражданлари!

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети сизларни келаётган Янги йил билан қизғин қутлайдилар! Сизларга Янги йилда чин кўнгилдан сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, халқимизнинг, совет Ватанимизнинг бахти, тинчлик ишининг ғалабаси ва коммунизм тантанаси учун меҳнатда ва ижодкорликда катта муваффақиятлар тилаймиз.

Биз, совет кишилари ўтган 1960 йилга назар ташлар эканмиз, фахрланиб айтишимиз мумкинки, ишларимиз яхши бормоқда. Етти йилликнинг халқ планлари тўла ва ошириб бажарилмоқда. Етти йилликнинг дастлабки икки йилида мамлакатнинг саноат маҳсулоти 17 процент кўпаяди, деб мўлжаллаган эдик, лекин 23 процент кўпайди. Шу йиллар ичида планда белгиланганига қараганда тахминан 120 миллиард сўмлик кўп саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилди. Бу — қаҳрамон ишчилар синфимизнинг, инженерларимиз, техникларимиз, ишлаб чиқариш ташкилотчилари ва раҳбарларининг хизматидир.

Янги йил арафасида жаҳонда энг катта Сталинград гидростанцияси, жаҳонда энг йирик Кривой-Рог домнаси, Магнитогорск металлургия комбинатидаги мисли йўқ прокат стани каби социалистик индустрия гигантлари муддатидан олдин ишга тушди. Бу — социалистик индустриянинг тобора кучайиб бораётган қудратига таянувчи ҳормас ва толмас бинокорларимиз ва монтажчиларимизнинг хизматидир.

Совет қишлоғининг меҳнаткашлари ҳам Янги йилни ишонч билан кутиб олмоқдалар. Бизда қишлоқ хўжалик маҳсулотининг умумий ҳажми кейинги олти йил ичида бир ярим баравар кўпайди. Қишлоқ хўжалигимиз, 1960 йилда, об-ҳаво шароити ноқулай келганлигига қарамай олға томон янги қадам қўйди. Бу — партия ва ҳукуматнинг қишлоқ хўжалигини юксалтириш тўғрисидаги чизиб берган режаларини фидокорона амалга ошираётган колхозчиларимизнинг, совхозлардаги ишчиларимизнинг, қишлоқ хўжалик мутахассисларимизнинг хизматидир.

Советлар мамлакати Ватан фани ва техникасининг ютуқлари билан қонуний фахрланмоқда. Ўтган йил ичида биз атомнинг сирларини тағин ҳам чуқурроқ билиб олдик, атом энергиясини тинч мақсадларда тағин ҳам муваффақиятлироқ қўллашни ўргандик. Совет фани ичига тирик жониворлар солинган оғир кемани космосга юбориб ва уни Ерга қайтариб тушириб, космосни ўзлаштиришдаги ва илм-фаннинг бошқа кўп соҳаларидаги ўзининг шак-шубҳасиз биринчи ўринда турганлигини яна бир марта исботлади. Бу — совет фани ва техникаси арбобларининг, ажойиб олимларимиз, конструкторларимиз ва машинасозларимизнинг хизматидир.

Совет саноатининг, қишлоқ хўжалигининг, илмий-техника ижодкорлигининг муваффақиятлари совет халқининг фаровонлигини янада тинимсиз юксалтирмоқ учун маҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилмоқда. Мамлакатимизда нимаики қилинаётган бўлса, шуларнинг ҳаммаси инсон учун, инсоннинг бахти ва саодати учун қилинмоқда. Уй-жой проблемаси муваффақиятли ҳал қилинмоқда. Совет мамлакатининг ҳамма ишчилари ва хизматчиларини етти соатлик иш кунига ўтказиш тугалланди. Солиқларни бекор қилиш тўғрисидаги қонун амалга оширилмоқда. Янги йилдан бошлаб янги пуллар муомалага киритилади. Янги пуллар сўмни жаҳоннинг энг барқарор валюталаридан бири қилиб қўяди.

Ўтган йил Коммунистик партия, Совет ҳукумати, бутун совет халқи ер юзида мустаҳкам тинчлик учун зўр бериб, қизғин кураш олиб борган йил бўлди. Йил бошида СССР Олий Совети Совет Иттифоқининг Қуролли Кучларини яна анча қисқартиришга қарор қилди. [illegible] жаҳоннинг ҳамма давлатларидаги парламентларга ва ҳукуматларга ўз мамлакатларининг халқларини қурол-яроғлар юкидан қутқариш, бутун инсониятни уруш хавфидан қутқариш йўлида амалий чоралар кўришга чақириб мурожаат қилди. Бу чақириқни [illegible] соф виждонли кишиларнинг ҳаммаси чин кўнгилдан маъқулладилар. Совет Иттифоқининг умумий ва батамом қуролсизланиш тўғрисида, мустамлакачилик асоратини буткул тугатиш тўғрисида Никита Сергеевич Хрушчев томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг сессиясига киритилган тарихий таклифлари ақл ва қалб эгаси бўлган соф виждонли кишиларнинг ҳаммасини, ер юзининг ҳамма қитъаларидаги бутун тинчликсевар кучларни тинчлик ва халқларнинг хавфсизлиги йўлида кураш олиб бориш учун [illegible]ирмоқда.

СССРнинг [illegible] тинчлик таклифлари гарчи империалистларга, мустамлакачиларга ёқмаган бўлса ҳам ва улар халқаро кескинликни кучайтирмоқ, Совет ҳукуматининг тинчликка қаратилган ташаббусини бузмоқ учун тинчликсевар мамлакатларга қарши янги иғвогарликлар қила бошлаган бўлсалар ҳам, Совет Иттифоқи тинчлик учун [illegible] ҳормай-толмай зўр бериб кескин кураш олиб боришни давом эттирмоқда. Биз тинчлик иши тантана қилишига ишонамиз!

Биз шундай замонда яшаймизки, инсониятнинг тақдирини империализм эмас, балки социализм, жаҳон социалистик системаси, империализмга қарши, жамиятни социалистик асосда қайта қуриш учун курашаётган кучлар тобора кўпроқ даражада белгиламоқда. Империализмнинг ҳар қандай [illegible] иши ҳам тарихнинг зафарли ривожланишини [illegible] тата олмайди. Бизнинг асримиз — марксизм-ленинизм тантана қилаётган асрдир. Буни коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг Москвадаги тарихий ноябрь Кенгашининг якунлари зўр куч билан яққол кўрсатади.

Азиз дўстлар ва ўртоқлар!

Севикли Ватанимиз қудратли кучларга тўлиб янги 1961 йилга қадам қўймоқда. СССР Олий Советининг яқиндагина ўз ишини тамомлаган сессияси етти йилликнинг учинчи йили планини тасдиқлади. Бу планнинг амалга оширилиши социалистик индустрияни ва қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришни, фан ва маданиятнинг янги равнақини, халқ фаровонлигини янада оширишни таъминлайди.

Ҳеч шубҳа йўқки, халқимиз бу планларни рўёбга чиқаради ва бошланаётган йилда Ватанимиз тарихига янги шонли саҳифалар ёзади. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати совет экономикасини ривожлантириш ва халқимизнинг фаровонлигини ошириш ишида янги муваффақиятлар учун, тинчликни, ер юзидаги ҳамма халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш учун ҳам Янги йилда изчиллик, қатъият ва сабот билан кураша берадилар. Ер юзининг ҳамма жойида, ҳамма халқлар тинчлик ва эркинликдан баҳраманд бўлсинлар!

Улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига шон-шарафлар!

Меҳнаткаш халқимизга, бунёдкор халқимизга, коммунизм учун курашувчи халқимизга шон-шарафлар!

Улуғ социалистик иттифоқнинг ҳамма мамлакатларидаги биродарларимизга ва ҳамшираларимизга қизғин салом! Социалистик мамлакатлар халқларининг қардошлик иттифоқи ва дўстлиги ўссин ва мустаҳкамлансин!

Яшасин ҳамма халқларнинг дўстлиги, яшасин бутун дунёда тинчлик!

Коммунизм учун курашдаги [illegible] ғалабаларимизнинг гарови — партия, ҳукумат ва халқнинг бирлиги мустаҳкамлансин! [illegible] олмас бирлигимиз абадий яшасин ва мустаҳкамлансин!

Янги йилингиз, янги бахтингиз қутлуғ бўлсин, азиз дўстлар!

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ | СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети эски нусхадаги 1. 2 ва 3 тийинлик чақаларни янги пулларга айирбошламасликни ва бу чақаларни ўзининг кўрсатилган қийматида муомалада сақлаб қолишни мақсадга мувофиқ деб топдилар.

Шу муносабат билан 1961 йилга қадар зарб қилинган 1,2 ва 3 тийинлик чақалар устида кўрсатилган қийматига кўра шу қийматдаги янги чақалар билан бир қаторда ҳамма тўловларда қабул қилиниши шарт.

ЗАРАФШОН ВОДИЙСИДА БАЙРАМ

САМАРҚАНД, 31 декабрь. (ЎзТАГ). Зарафшон водийсидаги шаҳарларга ва колхоз қишлоқларига хушхабар келди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган ажойиб муваффақиятлар муносабати билан орденли Самарқанд области меҳнаткашларига табрик юбордилар.

Бугун ажойиб воқеага — КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг табригига бағишланган кўпминг кишилик митинг бўлди. Областнинг ҳамма қисмларидан келган колхозчилар, совхозчилари, саноат корхоналарининг меҳнаткашлари, партия, совет ходари Самарқанддаги «Спартак» стадионига тўпландилар.

Область партия комитетининг биринчи секретари О. Маҳмудов табрик телеграммани ўқиб эшиттирди. Митинг [illegible]ашчилари табрикни қизғин қарсаклар билан кутиб олдилар. О. Маҳмудов партия ва ҳукуматнинг [illegible] область қишлоқ хўжалик ходимларига пахтачиликда комплекс механизациялашни кенг жорий қилишда кун сайин ёрдам бераётгани тўғрисида гапирди.

Митингда Пайариқ районидаги Карл Маркс номли колхознинг раиси Д. [illegible]юв, Пахтакор районидаги «Коммунизм» колхозининг пахта териш машинаси ҳайдовчиси Н. Пардаева, 1-наслчилик совхозининг донгдор чўчқабоқари Н. Султонов ва бошқалар сўзга чиқиб, область пахтакорларининг ва барча меҳнаткашларининг меҳнатига юксак баҳо берилганлиги учун КПСС Марказий Комитетига ва Совет ҳукуматига, шахсан Никита Сергеевич Хрушчевга қизғин ташаккур изҳор қилдилар. Улар табрик хати қишлоқ меҳнаткашларини янада зўр ғайрат билан меҳнат қилишга, бир грамм ҳам пахтани далада қолдирмаслик учун янада яхшироқ ишлашга, КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумини етти йилликнинг учинчи йили ҳосилига тайёргарлик кўриш билан боғлиқ бўлган кузги-қишки ишларнинг ҳаммасини тугаллаш билан кутиб олишга илҳомлантирганлигини айтдилар.

Шаҳар меҳнаткашлари номидан шойи тўқиш фабрикасининг тўқувчиси М. Мўминова, академик И. П. Павлов номидаги медицина институтининг директори М. Ҳайитов қишлоқ хўжалик ходимларини табрикладилар.

Митингда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Митинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети номига ғоят баланд руҳ билан табрик хати қабул қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети 1961 йилги пул-буюм лотереясини 4.800.000 сўмлик [illegible] чиқаришга қарор қилди.

Лотерея билетининг баҳоси 30 тийин бўлади.

Лотерея билетларининг сотилишидан тушган пулнинг ярми, яъни 2.400.000 сўми ютуқларни тўлашга сарфланади. Пулнинг қолган қисми шаҳар ва район бюджетларининг даромадлари бўлиб тушади ҳамда социал-маданий тадбирларга харажат қилинади.

Лотерея билетлари 1.[illegible]000 сўмликдан қилиб 4 марта чиқарилади.

Лотерея билетлари ҳар бир чиқарилишида 600.000 сўмликдан 2 разрядга бўлинади ва ҳар бирининг бир хилда номерлари бўлади.

Лотерея билетлари ҳар чиқарилганда 1961 йилдаги муддатларда алоҳида ютуқлар тиражи ўтказилади:

1-чиқарилиши бўйича [illegible] мартда Бекобод шаҳрида;

2-чиқарилиши бўйича 18 июнда Нукус шаҳрида;

3-чиқарилиши бўйича 17 сентябрда Фарғона шаҳрида;

4-чиқарилиши бўйича 26 ноябрда Тошкент шаҳрида.

Ютуқларнинг умумий миқдори 1.176.000 та, шу жумладан 1.285.600 минг сўмлик 61.600 та буюм ютуқлари ва 1 сўмлик 1.114.400 та пул ютуқлари бўлади.

Ҳар чиқарилишнинг ютуқлар тиражида 2 та разрядда 600 минг сўмлик 294.000 та ютуқ шу жумладан 15.400 та буюм ва 278.600 та пул ютуқлари ўйналади.

Лотереянинг ҳар чиқарилиши 10.000 сериядан иборат бўлади. Улар тўрт чиқарилишнинг ҳаммасида 00001 дан 40000 гача номерга эга бўлади. Ҳар қайси сериянинг 001 дан то 200 гача номерлари бўлган 200 билети бўлади.

Ҳар қайси тиражда «Волга» ва «Москвич» автомашиналари, коляскаси билан «М-61» мотоцикллари ва «ИЖ-56» мотоцикллари, мотороллерлар, пианинолар, телевизорлар, холодильниклар, кир ювадиган ва тикув машиналари, гиламлар ва гилам поёндозлар, жун газлама, духоба, крепдешин ва хонатлас кийимликлари, қопқоғи олтиндан ясалган, олтин суви югуртирилган соатлар ва оддий соатлар, фотоаппаратлар ва бошқа қимматбаҳо буюмлар ўйналади.

Билетлар омонат кассаларида, магазинларда, почта бўлимларида, кино-театрларда ва театрларда, газета дўконларида, паркларда, стадионларда, вокзалларда ва поездларда тўла ихтиёрий равишда сотилади.

Буюм ютуғи чиққан лотерея билетининг эгаси хоҳласа, ютуқнинг баҳосини нақд пул билан ола олади.

Ютуқ чиққан лотерея билетлари уларнинг ютуқларини олиш учун 1962 йилнинг 30 июнига қадар тақдим этилиши мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР [illegible] маҳсулотлари министри М[illegible] Йўлдошевич Қурбонов туғилган кунига 60 йил тўлиши муносабати билан ҳамда кўп йиллик [illegible] учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Санъат соҳасида [illegible] самарали ва нуқсонсиз ишлагани учун ҳамда туғилган кунига [illegible] йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР халқ артисти Улом Абдураҳмонов Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Туғилган кунининг 50 йиллиги ҳамда илмий ва педагогик фаолиятининг 30 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ўсимликлар генетикаси ва физиологияси институти директори Саодат Содиқович Содиқов Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Намангандаги 3/4-пахта заводининг 50 йиллиги муносабати билан ҳамда кўп йиллик самарали ишлари учун бу заводнинг ишчилари, инженер-техник ходимларидан бир группаси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Мукофотланганлар орасида юк ташувчи Дадахон **Азимов**, бош инженер Саримсоқ Бойдадаевич **Бойдадаев**, слесарь Петр Андреевич **Лябин**, завод директори Иброҳим Нуъмонович **Нуъмонов** бор.

Ҳаммаси бўлиб 22 киши мукофотланди.

Мақсуд ШАЙХЗОДА.

Хуш келибсан, олтмиш биринчи йилимиз!

Бугун совет кишилари янги йилни кутиб олаётганларида тўла ҳуқуқ билан «Йилимиз» дейдилар, зероки, йил—замоннинг ўлчоғлик бир булагидир. Замон эса тарихнинг муҳаққақ ва садоқатли ҳамроҳидир. Асримизнинг темир мантиқи замонанинг тараққиётга, адолатга, ҳаққониятга, бир сўз билан айтганимизда, коммунизмга хизмат қилаётганини баралла ва яққол исбот қилиб берди. Демак, замон бизнинг дўстимиз, кўмакчимиз, вафокор иттифоқдошимиздир. Замон — келажакнинг камарбаста хизматкоридир. Келажак эса — инсониятнинг истиқболи, халқларнинг инок оиласи, дўстлик ва меҳрибонлик ҳукмрон бўладиган, меҳнат ва инсоф қонун саналадиган одамият жамиятидирки, бунинг асл номи коммунизмдир.

Эскилик кучлари учун, жабру зулм ва истибдод арбоблари учун, иғво ва уруш маддоҳлари учун, олтин ва таъмагирлик гумашталари учун ҳар бир янги йил уларнинг тобутлари қопқасига қоқиладиган михдек туюлади. Улар замоннинг ёви, чунки, замон уларнинг гўркови!..

Прогрессив башарият учун, коммунизм ва социализм ўлкаларининг халқлари учун замон ёруғнинг узил-кесил ғалабасидан дарак берувчи хушхабар бир жарчи... Мажозий қилиб айтганда дейиш мумкинки, ҳозир ер юзида вақт коммунистик соатга уйғун бўлиб юради. Мана шунинг учун ҳам биз вақтни — вақтимиз, даврни — давримиз, йилни—йилимиз дейишга тамомила ҳақлимиз!

Биз ўтиб кетган қадрдон олтмишинчи йилдан хафа бўладиган жойимиз йўқ. Аксинча, биз эски йилга «раҳмат» деб унинг қўлини сиқамиз, унинг хизматларини сира эсдан чиқармаймиз, чунки келгуси йилимизнинг иморатлари ўтмиш йилимизнинг меҳнати ва пойдевори устида қурилмоғини биз яхши англаймиз. Дарҳақиқат:

Шоир, сен йилларнинг силсиласида
«Хайр»ни «Саломга» қўшиб ҳайқиргин.
Бирига «Кўп яшанг» дегин,
Бирига «Кўп яша!» дегин, чақиргин.

«Раҳмат!» де тинчликка хизмати учун,
Ватаннинг обрўйи — ҳурмати учун,
«Раҳмат!» де фазода йўлдошлар учун,
Ойга инок бўлган ойдошлар учун,
«Раҳмат!» де, чунки у келтирди шодлик,

Юртга фаровонлик, уйга ободлик.
Янги келаётган ҳар йилнинг эса
«Муборак бўлсин!» де одимларини,
Дегинки, — эй йигит, сен бирон лаҳза —

Унутма кекса йил удумларини,
Яхшилик бобида ҳормай ишлаб тур,
Етти азаматдан галдаги ботир!
Унутма, ўзингнинг умринг асоси:
Фарзандлар орттирар ота меросин!

Кекса йилнинг удумлари ғоят ибратли ва баҳрали бўлди. Тинчлик учун курашда Совет мамлакатининг овози жаҳон минбаридан жаранглаб инсониятнинг тақдири муҳофазасида буюк посбон — социализм лагери турганини жаҳоннинг ҳамма бурчакларига етказди. Африкада ўнлаб мустамлакалар империализмга қарши қонли курашларда ўз миллий давлатларини қуришга муяссар бўлдилар. Социализм лагерига мансуб мамлакатларда қурилиш, иқтисод ва маданият соҳаларида мўлжалланган планлар ошиғи билан бажарилди. Совет халқининг етти йиллик планидан иккинчи ўғлон ўз зиммасига олган барча вазифаларни шараф билан амалга оширди. Москва шаҳридаги тарихий Кенгаш бутун дунё коммунистик ҳаракатининг метиндек мустаҳкамлигини дунёга намойиш қилди.

Энди биз суюнмасдан ким суюнсин? Бизлар, озод дунё фарзандлари фахрланмай ким фахрлансин?

Эндигина бошланган янги йилнинг олдида улуғ юмушлар турибди. Аммо бу йилда ҳам замона, ҳам вақт бизга садоқат билан хизмат қилишига имонимиз комилдир.

Энди коммунистик етти йилликнинг учинчи диловар ўғлони иш майдонига кириб келди. Биз унинг ҳам маррага шараф билан, ҳатто муҳлатидан олдин бориб қолишига ҳеч қандай шубҳамиз йўқ, чунки унинг иши, яъни ҳаммамизнинг шериклик меҳнатимизнинг ўзи-ку!

Мана шунинг учун халқимиз янги йил дилбарини, истиқболнинг шу навбатдаги саҳарини гулгун пиёлалар билан, чароғон лолалар билан, лабларда ялла, қалбларда нашъа билан, голибларнинг садоси ва илғорларнинг нидоси билан кутиб олмоққа тамомила ҳақли бўлди.

Ватанимизнинг шаъни, коммунизмнинг гулшани учун жаранглаган янги йил қўшиғи бу йилимизнинг бутун умрида, яъни уч юз олтмиш беш кунида доимо янги ва қувноқ, диловар ва жанговар чақириқдай совет кишиларини янгидан-янги ғалабаларга илҳомлантиради.

Хуш келибсан, олтмиш биринчи йилимиз!

Ғафур ҒУЛОМ.

Дўстлик тонги

Ҳаёт танбурининг илғар-илғанмас
Қалбдан зеҳнларга келган овози,
Мунча ҳам ширинсан ҳар олган нафас,
Мунча ҳам табаррук бу тонгнинг сози.

Сабуҳий дам жомамни елкамга ташлаб,
Йигит қадам билан кўчага чиқсам;
Ярқироқ келажак яна йўл бошлаб,
Белимни қучади камардек маҳкам.

Дўстлик, биродарлик намойиши бу,
Байрам бу, эндининг арафаси бу,
Енгган инсонликнинг осойиши бу,
МГУ нинг кубалик талабаси бу.

Кўзгуга қарайман, кўзни кўраман,
Қорачиқ орқали ўзни кўраман,
Манглайи қуёшлик юзни кўраман,
Ўз эмас, дўстларим, сизни кўраман.

Ўкирган арслоннинг нафаси каби
Хрушчев бобонинг овози ушбу.
Миллион одамларнинг бор тилда лаби:
— Яшасин тинчлик! — дер ростакам, мангу.

Яшасин офтоб ҳамма халқ учун
Ҳар уйда ушалган бир бутун нондек;
Кўрсатиб меҳнатнинг қудратин, кучин,
Тўйлар тонготари кулган жаҳондек.

* * *

Янги йил муборак, эй азиз инсон!
Озодлик паспорти чегара билмас.
Осиё, Африкадан келгувчи меҳмон:
— Ғафур дўстим, — десанг шунинг ўзи бас.

Абдулла ҚАҲҲОР

ТИЛАГИМИЗ

Одам боласи қорни тўқ, усти бут, вақти чоғ бўлиши учун кўп заҳмат тортиши керак эмас. Вақтики келар, одам икки-уч соат ишлаб, қолган вақтини чиройли яшашга, чиройли яшаб жамиятни, ўзини яна ҳам бекам-кўст қилишга сарф қилар. Бу нарса ҳаёл эмас, бугунги орзу, эртаги ҳақиқат. Кўп миллатли иттифоқимиз бир ёқадан бош чиқариб ва ҳар қайси халқ ўз бошига мана шу орзуни ушатиш учун меҳнат қилаётибди, орзу қилган жамиятини қураётибди.

Бу азим қурилишда биров нефти, биров темири ва биров кўмири билан дегандай, ўзбек халқи пахтаси билан қатнашаётибди. Бизнинг республикамиз бу қурилишнинг пахтачилик бригадаси дейиш мумкин. Модомики шундоқ экан бу азим қурилиш бригадасини техника билан мукаммал қуролланмаган ҳолда тасаввур қилиш мумкин эмас.

Сўнгги икки йил шарофатли йил бўлди: терим машинаси далада пахтакор билан иноқлашиб кетди. Янги йил — машина терим заҳматини барча колхозчилар, жами меҳнаткашлар елкасидан олиб ташлайдиган кунга томон босиладиган катта қадам йили бўлишига ишонамиз.

Бир кунки келар, пахтакор далада ер босмай, пахтага қўл урмай дунёда энг юқори ҳосил кўтарар. Ўшандоқ кун келишини тезлатиш олимлар, инженер-конструкторлар, ишчилар, механизаторлар, колхоз ва совхоз раҳбарлари қўлида. Шулар омон бўлишса, ҳормай-толмай куч ва талантларини ишга солишса, ўшандай кун келади. Ҳаммамизнинг тилагимиз шу.

Ҳавасингиз келади...

Саша Щербаков кўлмаклардан хатлаб, йўловчиларга туртиниб, ҳаллослаганича дўсти ва устози Тарасов олдига жадаллаб борарди. Унинг фикр-ўйи ҳозиргина хаёлига келиб қолган янгиликда эди.

Саша соқолини олаётган эди. Туйқусдан хаёлига қизиқ бир фикр келди: «Рандалаш станогининг винти ва моторига тишли ғилдирак ўрнатилса! Бу оппа-осон иш-ку. Шу вақтгача хаёлига келмаганини қаранг-а?!». У оз бўлмаса бетини қирқиб олаёзди. Совун суртилган юзини дарҳол артди-да, стол ёнига келиб ўтирди. Қўлига қалам олиб, қоғоз бетига алланарсаларни чиза кетди. Ундай қилиб кўрди — бўлмади, бундай қилиб кўрди — тўғри келмади: детални чертежга жойлолмади. Бирорта биладиганроқ кишига, масалан, мастерга маслаҳат солинсачи? У дарҳол туриб кийинди. Синглиси:

— Қаёққа? — деганича қолди.

У синглисининг гапини эшитмади ҳам. Ўша фикри амалга ошса, биласизми, вални айлантириш қай даража осон бўлади. Валга гайка ўрнатилса бас. Узун деталлар ишланаётганда анча куч, вақт сарфлаб у ёқ бу ёққа суриладиган стол гайка ўрнатилгач, ўзи осонгина сирғалиб бориб кела беради. Хуллас, ажойиб иш бўлади!

Саша келганда Тарасов Талнинг Лейпциг шахмат турниридаги бир партиясини таҳлил қилиб ўтирарди. Мастер Сашани савол билан кутиб олди:

— Америка чемпиони Бобч Фишер Васко де Гамани шахматчи деб айтганини эшитдингми? Аммо ўзиям кўпчилик ўртасида роса мулзам бўлгандир!

— Муҳим гап бор, шахматингни бироз қўйиб турмайсанми? — деди Саша чеҳрасида қувонч порлаб.

Суҳбат жуда чўзилди. Саша шу куни уйига ҳам кетмай, дўстиникида тунаб қолди. Эрталаб ишга бирга жўнашди. Цехда ҳам алла-нималарнидир ўзаро шивирлашиб, станоклар орқасидан бир-бирларига кўз қисишиб, смена тугагунча ишлашди.

Смена тамом бўлгач, фрезерчилар бригадасининг аъзоси Володянинг жонажон Ильич ҳақидаги мароқли ҳикоясини қизиқиб тинглаётган йигитчалар даврасига келиб қўшилдилар.

Володя «Ленин ҳақида хотиралар» китобининг биринчи томини кечагина ўқиб туширибди ва адаши — Володя Дубовикнинг илтимосига биноан китобни цехга олиб келган экан, шу муносабат билан доҳий ҳақида суҳбат бошланиб кетибди. Володя Лениннинг ҳаётига оид қизиқ ва ибратли воқеаларни: унинг қийинчиликларга нақадар бардошли экани, ишчи ва меҳнаткашларни беҳисоб севгани, одамларга ниҳоят даражада меҳрибон экани ҳақидаги ҳикояни бирма-бир гапирмоқда.

Ленин ҳақидаги ҳикояларни тинглаpкан Саша «Ильич фрезерчилар бригадасининг ишини кўрганда жуда қувонарди» деб ўйлади. Фрезерчиларнинг иши жуда мураккаб, битта деталини тайёрлаш учун озмунча меҳнат сарфланадими! Деталь нуқсонсиз тайёрланиши учун кесгичнинг юзини қомга солиб, ғоят эҳтиётк қабилан ишлатиш керак. Шунга қарамай, бу бригада «Ташт[illegible]бўлиб маш» заводида биринчига аҳл коммунистча ишлаш, яшлаётган қилди. Сашанинг ўз фрезерчи механиклар бригадалари шарафли ном лардан кейинги бел боғладилар. учун курашишадиган станоклар. Улар ўзлари қиладиган жойни ва ўзлари ишлаган бўлдилар. ўзлари йиғиштиришка контроли. Уларнинг иши тетатига муҳтож бўлимининг назоратчилиги кечқуэмас; уларнинг ёки маданият рунлари ўқишадқатнашади. университетлариган ҳикоя қилаётган.

Ленин ҳақида гокаргина эмас, Володя Цип бўлонг, донишманд! донишманд деявдари ҳақида ёз- Ципнинг завод [illegible]лалари Сашаган хабар ва маърда ҳаётнинг нинг хотирида. Бу билан уни гўзаллиги ва меҳнатни мумкин яна ҳам гўзалроқ қил[illegible]лиги ҳақида гапирилганди. Володя ҳозир ишчи мухбири, университетнинг кечки журналистика бўлимига кириб ўқимоқчи, унга тайёрланиб юрибди.

Саша тингловчиларни [illegible]дан кечирди: иккала Николай Минов ва Недайводинлар шу ерда. Шурочка Майорова ҳам даврага келиб қўшилди. Саша уни яхши танийди. Завод медицина пункти врачининг чақириғига жавобан Цип билан бирга биринчилар қаторида донор бўлганлардан. Бу ерда биринчи бригаданинг бригадири нормаловчи вазифасидан воз кечиб, станокка ўтган Близнец ҳам бор. У коммунистча ишлаб, коммунистча яшамоқда. Кекса ва тажрибали ишчи Николай Иванович Хохлов суҳбатни станокка суяниб ҳолда тингламоқда. Ремонт-механика цехида уни севиб «Ко[illegible] амаки» дейишади.

Саша ишлайдиган бригаданинг аъзоси Эргаш Миралимов ҳам Володянинг сўзларини мароқ билан тингламоқда. Бугун Эргаш нарядига нормани 191 процент бажарди деб ёзилипти. Буни эшитиб, бола-чақалари роса қувнишади. Эргаш цехда 1953 йилдан бери ишлайди. У илгари Янгийўлдаги ёғ заводида слесарь бўлиб ишлаган, армия хизматини бажариб келган, кейин ўқув комбинатида токарликка ўқиган. Мана ҳозир коммунистик меҳнат цехининг аъзоси.

У кўп китоб ўқийди. «Анна Каренина»ни икки марта ўқиб чиқибди. Толстой қаҳрамонларининг ҳаёти ва маънавий дунёси ёшларни ҳаяжонга солади. Ўртоқларини дард қолдирмаслигига иши номил. Ленинга ўхшаб яшаш, ишлаш — унинг орзуси.

Смена тугагач, Тарасов ва Саша (у ҳозир кечки техникумнинг учинчи курсида ўқийди) кутубхонага йўл олишди. Рационализаторлик китоблар дарсликлар ва бошқа кетишларни олиб, унга бер[illegible]ди. Кутубхоначи: [illegible] кутубхонани

— Ўртоқлар, [illegible]нида улар бекитамиз, — [illegible]рди.

яна узоқ ўтказорга келишгач, ўз Улардаларини станокда синаб мулоҳ[illegible]қчи бўлишди.

[illegible]бўлмаяптику! — деди Саша [illegible]иб.

— Бўлади, албатта бўлади, — деди мастер, унга тасалли бериб.

Кеч кириб, алла маҳал бўлиб қолди. Лекин улар ҳамон цехда. Саша қўнғир сочли бошини бир оз энгаштириб, стол устида алланарсаларни чизар, тишли ғилдиракни тўқмоққа ўрнатишнинг ҳисобини чиқарарди. Тарасов эса теваракдаги китоб ва дарсликларга, Сашанинг кўк кўзларига, 23 ёшли бу йигитнинг [illegible] гавдаси, ғайрат ва шижоат бўртиб турган қиёфасига боқаркан, унинг мураккаброқ станокка ўтказишни сўраганини, техникумда олган билимларини ишлаб чиқаришда қўллашга ошиққанини, ниҳоят узунасига рандалайдиган мураккаб станокда ишлай бошлаганини эслади.

— Уй уйимизга жўнамаймизми? — деди Тарасов. Аммо Сашанинг ҳали-вери уйга жўнаш тараддуди йўқлигини пайқади. Тарасов ўз дўстининг феълини биларди.

Нима бўлдию бу сафар Щербаков қўққисдан кетишга розилик билдирди ва чеҳрасида алла қандай ташвиш аломати кўринди.

— Ҳа, учрашув бормиди? — деди Тарасов унга маънодор боқиб.

— Йўқ, синглимга кўмирни ташиб бераман деб ваъда қилганим.

Саша кўчада Эргаш Миралимовни учратиб қолди. У қўлида ранг-ранг арча ўйинчоқларини кўтариб борарди.

Саша уйга келаётганда магазин олдидан электр нурида товланиб турган гулга кўзи тушиб, [illegible] келди, икки [illegible] келди-ю, олди. Эшик очиб қолди. Кўмир [illegible] қўйилганди. Саша[illegible] билан синглиси [illegible] ҳақида қизғин суҳбатлашиб, бир-бирларининг қўлларига сув қуймоқда эдилар.

Саша қўлидаги гулларни қизларга узатди.

Улар сайр қилиш учун хиёбонга чиқишди.

Ўз орзуси йўлидаги қийинчиликларни енгиб ўтаётган, қайноқ ҳаётимиз қучоғида завқ билан меҳнат қилиб, яйраб ҳордиқ чиқараётган бу бахтиёр ёшларга боққан кишининг уларга ҳаваси келади.

М. ЛУНЕЖЕВА.

Телефон симида

Улкан зафарлар, қувончли ютуқлар келтирган 1960 йил кузатилиб, мамлакатимиз экономикасини янада юксак босқичга кўтарадиган, меҳнаткашларимизга янги бахт-саодат келтирадиган 1961 йилни кутиб олиш кечаси «Қизил Ўзбекистон» газета редакцияси республикамизнинг турли бурчакларига телефон қилиб бўлаётган янгиликларни сўради. Ҳамма жойда янги йил шод-хуррамлик билан қарши олинаётгани, эски йилда эришилган ютуқларнинг гаштини суриб, янги йилга бундан ҳам катта режалар белгиланаётгани маълум бўлди.

ИЛҒОРЛАР ИЗЗАТ-ИКРОМДА

ОҲАНГАРОН. Оқшом пайти бўлгани учун телефончи қиз бизни тўппа-тўғри кончилар маданият саройига улади. Телефон трубкасини 9-шахта партия бюросининг секретари ўртоқ **А. Алиев** олди. Унга фикримизни тушунтириш анча қийин бўлди. Чунки у ҳеч нарсани эшитмас, атрофдаги музика садолари, қаҳ-қаҳалар ҳатто бизга ҳам эшитилиб турарди. У хона эшигини беркитгандан кейингина биз билан бир нафас ширинсуханлик қилди:

— Шахтерларимизнинг ҳозирги кайфиятини, завқ-шавқини сўз билан тушунтириб бўлмайди. Унумли меҳнатнинг завқига етадиган нарса борми, дунёда! Бугун ҳаммадан кўра кўпроқ Низомиддинов билан Загорский бригадаларидаги навалоотбойчилар дастурхоннинг тўрида бўлишди, энг кўп иззат-икром кўришди. Нега дейсизми? Уларга кечагина коммунистик меҳнат бригадаси деган юксак ном берилди. Шахтамиз йиллик планни ярим ой аввал бажаришида бу азаматларнинг ҳиссаси катта бўлди-да. Кечирасиз, мен чиқай, ҳозир бал-маскарад тамом бўлиб, ҳаваскорларимизнинг концерти бошланади...

ЯРИМ АСР ТЎЙИ

НАМАНГАН. 3/4-пахта тозалаш заводидан ҳеч кимни тополмадик. Ҳамма Навоий номли театрга кетганини айтишди. Театрда телефонга завод директори ўртоқ **И. Нуъмонов** келди. Янги йил кечаси бутун коллектив бу ерга кўчиб келишининг сабабини суриштирдик.

— Бугун бизнинг тўйимиз, корхонамиз 50 ёшга кирди, — деди Иброҳим Нуъмонов. — Афсуски, телефон трубкасида телевизион аппарати йўқ, бутун зални кўрсатардим. бу ердаги тантаналарнинг шоҳиди бўлиб, уларни ипидан-игнасигача ҳурматли газетхонларга ҳикоя қилган бўлур эдингиз. Шундай айтиб бера қолай: президиумда тахи бузилмаган беқасам тўнли нуронийлар билан ёнма-ён заводимиз илғорлари — коммунистик меҳнат зарбдорлари ва қўшни корхоналардан келган меҳмонлар ўтиришибди. Тахи бузилмаган бу тўнлар — коллективимизнинг бу мўйсафидларга тортиқ қилган сарпоси. Чунки улар — Юнусвой ака Абдурасулов, Набижон ака Абдуллаев, Абдураззоқ ака Нормирзаев ва шуларга ўхшаш ҳурматли кексаларимиз бундан 50 йил муқаддам шу заводга пойдевор қўйган, революцияга қадар унинг машаққатли меҳнатини бажарган, ҳозир эса давлатдан пенсия олиб, роҳат-фароғатда яшаётган ҳурматли кишиларимиздир.

Ҳозирги ёшларимиз бу кексалар кўрган азоб-уқубатни бошдан кечириш уёқда турсин, шинам уйларда яшамоқдалар, ёзлик ва қишлик клублар, кутубхона хизматидан баҳраманд бўлмоқдалар, Нанайдаги 100 кишилик дам олиш уйимизда ёз бўйи ҳордиқ чиқармоқдалар. 175 олий ва ўрта махсус маълумотли билимдон, истеъдодли кадрларимиз заводдаги ҳамма ишларни ўрнига қўйиб адо этмоқдалар. Шу тантанали йиғилишимиз номидан «Қизил Ўзбекистон»нинг барча газетхонларига илиқ саломимизни топширишни сўраймиз.

КЎНГИЛ ЯҚИН

Қоракўл районидаги қадрдон «Октябрь» колхози. Телефон трубкасида колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Сулаймон Қурбонов.**

— Янги йил ҳаракати, тўй-томоша кўп. Бирига борсанг, бири қолади. Шунинг ҳангомаси бўляпти бу ерда.

Янги йил куни саккиз жойда никоҳ тўйи, ўн жойда именина бор. Ҳозир одамларни шунга тақсимлаяпмиз.

— Шулар ҳаммаси ўз колхозингиздами, ёки...

— Ия, ўзимиздагини айтяпман-да, минг кишилик клубимизда арча ташкил этганмиз. Колхозчиларнинг жужуқлари байрам қилишади. Ҳаваскор музикачиларимиз бор, 21 комсомол ёшлардан иборат бу труппа навбати билан хизмат қилади.

— Никоҳ тўйи ёшларники бўлса керак?

— Ҳа, — деди кулиб раис. — Мавсумда 17 тонна пахта терган Робия Жумаева, 16 тонна пахта терган Зулфия Авезова кабиларни турмушга узатяпмиз. Комсомол аъзоси Эшмурод Авезов, илғор универсалчи Рўзиқул Қулиевга ўхшаганларни уйлантиряпмиз.

— Эски йилда ишини дўндиргандан кейин, янги йилни ана шундай тантана билан кутиб олиш керак, албатта. Тўй-томошаларингизни кўнгилли ўтказишингизни тилаймиз.

— Раҳмат, — деди раис. — Лекин ишдан тамом кўнгил узганимиз йўқ. Ярим ерга яхоб бериб бўлдик. Яхоблаш, далага маҳаллий ўғит чиқариш, ариқ-зовурларни тозалашни январнинг ярмигача тугаллаймиз. Бу ишларни янги йил тантанаси билан бирга бажарамиз.

Раис сўзида давом этиб, бундай деди:

— Пахтачиликда 1960 йил катта ғалабалар йили бўлди: 40 центнердан ҳосил кўтардик. Шу билан бирга бошқа соҳалардаги ютуқларимиз ҳам чакки эмас. Эски йилда икки ярим йиллик план миқдорида гўшт топширдик. Ҳамма планларни ошиғи билан бажардик. Шундай қилиб, даромадимиз 21 миллион сўмга етди. Чорванинг ўзидан 2,8 миллион сўм даромад олдик. Ҳар бир меҳнат кунига 32 сўмдан пул тақсимлаймиз.

Ҳурматли раис Сулаймон Қурбонов билан хайрлашар эканмиз, у деди:

— Етти йилликнинг учинчи йили яна катта ғалабалар йили бўлади. Бунга шубҳамиз йўқ. Дўстлигимиз, бир-биримизга меҳримиз яна ортади. Тошкентда туриб, бизни шу улуғ айём кунда йўқлаганингиз учун ташаккур.

Янги йил кечаси республикамиздаги қайси бир пахтакор, чорвадор, қайси бир ғаллакор, боғбон билан сўзлашмайлик, ана шундай қайноқ ва меҳр тўла сўзларни эшитдик. Бу эса совет халқлари бир-биридан қанчалик узоқ турмасин, кўнгли жуда яқин ва бир-бирига пайванд эканлигини кўрсатди.

КИМЁДА ГАП КЎП

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимлик моддалари кимёси институтининг директори, СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, атоқли кимёгар олим **С. Ю. Юнусов** телефонда қуйидагиларни айтди:

Кимёгар олимларимиз совет кимё фанининг ривожи учун меҳнат қиляптилар ва халқ хўжалигимизга турли кимёвий маҳсулотлар яратиб беряптилар. Ўсимлик моддалари кимёси институти ходимлари Ўрта Осиёнинг бой ва ранг-баранг ўсимликлар дунёсини ўрганиш ва улардан турли кимёвий моддалар олиш устида илмий иш олиб бораётирлар. Ҳозиргача 5 мингдан ортиқ ёввойи ўсимлик ўрганилди. Улардан 4 мингдан кўпроғида алкалоидлар борлиги аниқланди.

Ўтган 1960 йил кимёгарлар учун ажойиб ижодий меҳнат йили бўлди. Шу йили 17 хил янги алкалоид олинди, 28 хил алкалоид пухта ўрганилди. Фалаж касаллигини даволашда қўлланиладиган галантамин дориси олишнинг янги усули топилиши институтимиз коллективининг катта ютуғидир.

Янги, 1961 йил барча ижодкор совет кишилари қаторида биз, олимлар учун ҳам катта истиқбол йили, ижодий меҳнат йили бўлади. 1961 йилда институт коллективи ишлаб ичқариш билан мустаҳкам боғланган ҳолда ўсимликлардан турли кимёвий моддалар олиш ва улардан инсон соғлиғини сақлашда фойдаланиш учун ҳаракат қилади. Шу йилдан бошлаб, институт қошида янги экспериментал заводча ишга туширилади. Завод ишимизга катта ёрдам беради.

Ҳ. НУЪМОНОВ,
С. ТОИРОВ,
М. ХУДОЙҚУЛОВ.

Донгдор механизатор Турсуной Охунова сафи тобора кенгаймоқда. СУРАТДА: турсунойчи механик-ҳайдовчи Люба ШОКИРОВА. У бу йил Жиззах районидаги «Москва» колхози пахта далаларида 200 тоннадан ошириб «оқ олтин» терди.
И. Глауберзон фотоси.

А Л Ё Р

МИРТЕМИР.

Қиш бу йил қандоқ яхши,
Олам оппоқ, беғубор,
Юртимиз — юртлар нақши..
Алёр, жўралар, алёр!
Қандоқ гўзал ёруғ тун,
Файзи — оламдек пойдор.
Дилларда шодлик жўшқин...
Алёр, жўралар, алёр!
Либос кийипти қордан
Чексиз дала — пахтазор,
Яхши мужда баҳордан...
Алёр, жўралар, алёр!
Ҳаёт сўлим ва қувноқ.
Бизда бир кабутар бор,
Қанотлари қордан оқ...
Алёр, жўралар, алёр!
Зафарлар завқ бағишлар,
Улкан тўй, гўзал айём.
Эски йилга олқишлар,
Янгисига чўнг салом!
Енгилмас ўлка учун,
Соз йил учун лиммо-лим!
Акаю ука учун,
Алп эл учун лиммо-лим!
Юлдузларга элимдан
Илк-аввал учувчилар,
Юз бир сомон йўлидан
Тилсимот очувчилар,
Меҳнатда мардоналар
Ғолиб саркорлар учун,
Гўдаклару оналар
Ҳам ижодкорлар учун,
Янгалар, опажонлар,
Азамат ёшлар учун,
Турсуной, Ойимхонлар,
Ёру йўлдошлар учун,
Коммунанинг тонг чоғи —
Соғлиғига лиммо-лим!
Ёруғ бахт қароргоҳи
Борлиғига лиммо-лим!

* * *

Куйла, эй пахтакор эл,
Ғурурлансанг — ҳаққинг бор,
Букилмас белбоғлик бел...
Алёр, жўралар, алёр!
Бахтдан куйла, ватандош,
Бундай Ватан қайда бор!
Довонлардан ҳатлаб ош...
Алёр, жўралар, алёр!
Бахтдан куйлайлик, жонон,
Коинотдай барқарор —
Бу даврон, қутлуғ даврон...
Алёр, жўралар, алёр!
Бахтдан куйлайлик, жигар,
Дунёда партия бор,
Ҳар дақиқа — бир зафар...
Алёр!

СЎЗ ЕТТИ ЙИЛЛИК ПЕШҚАДАМЛАРИ — СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИГА

ЯКУНЛАР ВА РЕЖАЛАР

МАДАМИН МАМАДАЛИЕВ (қурувчи)

— 1960 йил жуда серфайз, сермазмун ўтди. Мирзачўлда янги посёлкалар, каналлар, йирик-йирик саноат корхоналари бунёд этилди. Айниқса Жанубий Мирзачўл каналининг ишга туширилганлиги чўлни ўзлаштирувчилар ҳаётида унутилмас воқеа бўлди. Энди чўлнинг жуда катта қисми ҳам Гулистон, Сирдарё, Пахтаорол, Боёвут сингари боғи-бўстонга айланади. Биз Янги ер бинокорлари 1961 йилда янги ташкил этилаётган совхозлар учун камида ўн бешта посёлка қуришимиз керак. Биз серғайрат, қийинчиликлардан қўрқмайдиган мардонавор йигит-қизларни Мирзачўлни ўзлаштириш ишига ўз ҳиссаларини қўшишга даъват этамиз.

Мирзачўлга келинглар. Бу ерларни ҳам тезроқ боғ-бўстонга айлантирайлик.

НАТАЛИЯ УДАЛОВА (фрезерловчи)

— Кеча оқшом дўстлар даврасида қадаҳ кўтараётиб, дугоналаримдан бири: «1 январдан бошлаб, кунига 23-25 та «ХВС-1,2» ишлаб чиқариш учун!» деди. Ташсельмашликлар сўзини ерда қолдирмайдиганлардан. Агар суръатни шу йилда жадал давом эттирсак, янги йилнинг ўрталарига бориб, бир кеча-кундузда камида 35-37 та пахта териш машинаси ишлаб чиқара оламиз!

Узбексельмашликлар чигитни квадратларга белгиланган миқдорда ташлаб кетадиган сеялка ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқдалар. Биз уларни мусобақага чақирганмиз. Бу йил пландан ташқари 530 та пахта териш машинаси бердик. Янги йилда бу рақамни мингдан оширамиз.

КИЧКИНА ДЕКЧА—ИЧИ ТЎЛА МИХЧА

Қай, туятиш, чучукдона, оқпўчоқ, қизилпўчоқ...

Бу ерда гап дастурхон безаги — халқимиз севиб: «кичкина декча — ичи тўла михча» деб таърифлайдиган анор ҳақида бораётибди. Анорлар ичида Қуваники бир бошқача. Шунинг учун ҳам бозорга тушган харидор: «Бу Қува анорими?» деб суриштиради.

Шу райондаги Карл Маркс номли колхоз раиси ўртоқ М. Абдураззоқов бунинг сабабини айтиб берди:

— Баъзи кишилар Қуванинг ҳавоси анорга қулай, дейишади. Эҳтимол, бу даъво қисман тўғридир. Аммо менингча, асосий гап анорни эътибор ва зўр диққат билан парвариш қилишда. Районимизда анор етиштирмайдиган хўжалик йўқ. Колхозчи борми, механизатор, врач, ўқитувчи борми — ҳаммасининг уйида анор! Ўқувчиларни айтмайсизми. Улар ҳам анордан мўл ҳосил етиштиряптилар.

Колхоз раиси анор соҳибкорлари, кекса боғбонлардан Мадумар Мамадалиев, Бўрибой Умрзоқов, Абдусаттор Турсунов, Эргаш Сафаровларнинг бутун умри анорзорда ўтганлигини айтади.

— Бу йил анорзордан 50 тонна ҳосил олдим, — дейди Мадумар ота. — Ана шу анорнинг энг кичиги икки қадоқ келади...

Карл Маркс номли колхоз бу йил 25 гектар ерга анор қаламчаси ўтқазди. Келгуси йилдан бу қаламчалар колхозга даромад бера бошлайди.

Район халқ маорифи бўлимининг мудири М. Раҳматов ўқитувчи ва ўқувчилар орасида анор етиштириш зўр завқ билан олиб борилаётганлигини гапириб берди. Район мактабларининг анорзори 15 гектарни ташкил этади. — дейди у. 11-, 9-, 19-мактабларнинг коллективлари етиштирган анорлар Москва, Тошкент, Ленинград, Киев, Харьков, Донбассга жўнатилганлигини эшитиш нақадар завқли! Сотиболди Абдуллаев, Қодир[illegible] Қурбонов, Одилжон Умрзоқов, [illegible]лижон Норматов, Қобилжон [illegible]ўлатов, Иброҳим Рўзиев кабилар [illegible]итувчилар ўз боғларидан 4-5 [illegible]дан анорни район тайёрлаш [illegible]асига топширганлар.

Фа[illegible]а консерва заводининг Қува [illegible]онидаги контораси ўтган йили [illegible]тонна анор қабул қилган бўлса, [illegible]йил 146 тонна анор тайёрлади. [illegible]ундан ташқари, район матлуб[illegible]камияти аҳолига 150 тонна [illegible] сотди.

Қува [illegible] республикамиз пойтахти Тош[illegible]та — янги йил дастурхонига [illegible], узум, беҳи, нок, олмалар [illegible]-кет жўнатилиб турибди. Янг[illegible]л дастурхонини янада жозибал[illegible], янада кўркамроқ қиламан д[illegible]из, Қуванинг ана шу меваларини албатта олинг.

Воси МАҲКАМОВ,
[illegible] ТУХТАСИНОВ,
«Қизил Ўзбекистон» махсус мухбири.

ЙИЛНОМА САҲИФАСИДАН

Азамат етти йиллигимизнинг янги марраси 1961 йилга қадам қўйдик. Шундай қувончли дақиқада ўтган, 1960 йилнинг ажойиб воқеаларини эсга олиш қандай мароқли! Бу воқеалар шунчалик кўп ва шунчалик мазмундорки, буларни бир неча томга ҳам сиғдириш қийин. Биз йилнома календарини варақлаб, қуйида шулардан баъзиларинигина баён қилдик, холос.

15 ЯНВАРЬ

Москвада, Катта Кремль саройида СССР Олий Советининг IV сессияси очилди. Сессия ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Қуролсизланиш — тинчликни мустаҳкамлаш ва халқлар ўртасида дўстликни таъминлаш йўлидир» докладини эшитди ва мамлакатимиз қуролли кучлари сонини яна 1 миллион 200 минг киши миқдорида қисқартириш ҳақида Қонун қабул қилди.

20 ЯНВАРЬ

Ўзбекистонда қардош республикалар адабиёт ҳафталикларини ўтказиш яхши традиция бўлиб қолди. Шу кун Тошкентда Озарбайжон адабиётининг ҳафталиги бошланди. Кейинча республикамизда Қирғизистон ва Қозоғистон адабиётларининг ҳафталиклари, шунингдек Украина ССРда Ўзбекистон адабиёти ҳафталиги ҳам бўлиб ўтди.

10 ФЕВРАЛЬ

Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XV съезди очилди. Съездни ўзбек халқининг энг азиз дўсти Никита Сергеевич Хрушчев иштирок этиб, ўзбек халқи хўжалигининг ҳамма соҳаларида ажойиб муваффақиятларга эришаётгани билан табриклади.

1 МАРТ

Республикамиз пойтахти Тошкентда ёш пахтакорларнинг Бутуниттифоқ кенгаши очилди. Кенгаш пахтачиликни комплекс механизациялаштиришда комсомол ташкилотларининг ролини кучайтириш ҳақидаги масалани муҳокама қилди ва шу вазифани амалга ошириш тадбирларини белгилади.

22 АПРЕЛЬ

Бутун инсоният жаҳон меҳнаткашларининг улуғ йўлбошчиси, шонли Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 90 йиллигини шодиёна нишонлади.

5 МАЙ

СССР Олий Советининг навбатдаги V сессияси очилди. Сессия ишчи ва хизматчилардан олинадиган солиқларни бекор қилиш ҳамда совет халқининг фаровонлигини оширишга қаратилган тадбирлар ҳақидаги масалани муҳокама этди ва шу ҳақда тегишли Қонунлар қабул қилди.

8 ИЮНЬ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг «Ўзбекистонда музика таълимини янада яхшилаш ва музика санъатини ривожлантириш тадбирлари ҳақида»ги қарори республика матбуотида эълон қилинди. Ўша куни Тошкентда республика композиторларининг III съезди иш бошлади.

13 ИЮЛЬ

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми очилди. Пленум КПСС XXI съездининг саноат ва транспортни ривожлантириш ҳамда фан ва техниканинг энг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш тўғрисидаги қарорларини бажаришнинг бориши ҳақидаги масалани муҳокама қилди.

ҲАЁТ ГУЛЛАРИ

Тошкентдаги М. Горький номли [illegible] драм театри коллективи янги [illegible]га муносиб совға тайёрлади: та[illegible] рус драматурги Н. Погодининг «Ҳаёт гуллари» асарини саҳ[illegible]га қўйди. Порлоқ истиқбол киши[illegible]и — ҳаёт гуллари коммунистик [illegible]гада аъзолари типик образлар[illegible] ифодаланган бу асар янги йилда [illegible]ошабинларга кўрсатила бошлайди. [illegible]сани РСФСРда хизмат кўрсатган [illegible]ат арбоби А. С. Михайлов саҳ[illegible]штирди. Спектаклда театрнинг [illegible]Р. Любанский, В. А. Русинов, Н. Михайлов, Н. С. Хлибко, К. Г. Е[illegible]ова каби талантли артистлари [illegible]ок этадилар.

ЙИЛНОМА САҲИФАСИДАН

Азамат етти йиллигимизнинг янги марраси 1961 йилга қадам қўйдик. Шундай қувончли дақиқада ўтган, 1960 йилнинг ажойиб воқеаларини эсга олиш қандай мароқли! Бу воқеалар шунчалик кўп ва шунчалик мазмундорки, буларни бир неча томга ҳам сиғдириш қийин. Биз йилнома календарини варақлаб, қуйида шулардан баъзиларинигина баён қилдик, холос.

19 АВГУСТ

СССРда янги космик кема учирилди. Бундан мақсад кишининг ҳаёт фаолиятини, шунингдек унинг учиши ва Ерга қайтиб келиши хавфсизлигини таъминлайдиган системаларни янада пухтароқ ўрганишдан иборат эди. Кема ер атрофини 18 марта айланиб чиққач, Ердан берилган командага мувофиқ белгиланган районга келиб қўнди.

9 СЕНТЯБРЬ

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XV сессиясида қатнашадиган совет делегациясининг бошлиғи Никита Сергеевич Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари тушган «Балтика» турбоэлектроходи Калининград портидан Нью-Йоркка томон йўлга чиқди.

23 СЕНТЯБРЬ

БМТ Бош Ассамблеяси XV сессиясининг ялпи мажлисида ўртоқ Н. С. Хрушчев барча мустамлака халқларга эркинлик, мустақиллик бериш, ёппасига қуролсизланиш проблемасини ҳал қилиш тўғрисида тарихий нутқ сўзлади. У «мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисида»ги Декларацияни таклиф қилди.

17 ОКТЯБРЬ

КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчев шу йил 946 бош чўчқа боқиб, мамлакатга 1050 центнер гўшт топшириш ҳақидаги ўз мажбуриятини уддалаган Самарқанд область 1-наслчилик совхозининг чўчқабоқари Жўра Султоновга табрик хати юборди. Бунга жавобан Султонов шу йил охиригача 1146 бош чўчқа боқиб, 1250 центнер гўшт топшириш ҳақида янги мажбурият олди. Янги йил арафасида Жўра Султонов бу мажбуриятни ҳам шараф билан бажарди.

20 ОКТЯБРЬ

Москвадаги Спорт саройида пойтахт меҳнаткашларининг БМТ Ассамблеяси XV сессиясида қатнашган совет делегациясининг ишига бағишланган кўпминг кишилик митинги бўлди. Митингда ўртоқ Н. С. Хрушчев катта нутқ сўзлади.

14 НОЯБРЬ

Совет Иттифоқидаги пахтакор областлар ўртасида биринчи бўлиб Хоразм области йиллик пахта тайёрлаш планини бажарди ва Ватанга пландан ташқари 40 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш ҳақида янги мажбурият олди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети область меҳнаткашларини катта ғалаба билан табрикладилар.

16 НОЯБРЬ

Ватанимиз пойтахти Москвада Халқлар дўстлиги университети очилди. Жаҳондаги энг йирик билим маконларидан бири бўлган бу ўқув юртида Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги элликдан ортиқ мамлакат халқларининг фарзандлари илм олмоқда.

7-11 ДЕКАБРЬ

Коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Москва Кенгашининг Баённомаси ҳамда Тинчликни ҳимоя қилиш учун, янги жаҳон уруши хавфига қарши умумий кураш олиб бориш тўғрисида бутун дунё халқларига қарата қилган Мурожаати матбуотда эълон қилинди.

20 ДЕКАБРЬ

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова бу йил ўз машинаси билан 19 декабргача 322 тонна «оқ олтин» терди. Шу муносабат билан ўртоқ Н. С. Хрушчев бу ёш ватанпарварни қизғин табриклаб, мактуб юборди.

23 ДЕКАБРЬ

КПСС Марказий Комитетининг Президиум аъзоси ва КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ М. А. Суслов шу куни Тошкентга келди. У республика партия ташкилоти активининг 24 декабрда бўлган йиғилишида коммунистик ва ишчи партиялари вакиллари Кенгашининг якунлари ҳақида доклад қилди.

ГЎЗАЛ ПОЙТАХТ ЯНГИ ЙИЛ ЛИБОСИДА

Байрам арафасида жонажон Ватанимиз пойтахти Москвани сайр қилган киши унинг ҳуснига боқиб тўймайди. Муҳташам бинолар пештоқига осилган ранго-ранг чироқлар, майдонларда ўрнатилган яшил арчалар, радио карнайлардан таралган ёқимли куйлар кишига завқ бағишлайди.

Отахон шаҳар аллақачоноқ байрам либосини кийган. Ҳамма янги йил тараддудида. Москваликларнинг кайфияти ҳар қачонгидан яхши. Чунки етти йилликнинг биринчи йилидек, 1960 йил ҳам файзли йил бўлди.

Москвали меҳнаткашлар ўтган йили ўз жонажон шаҳарларини дунёдаги энг гўзал, энг обод шаҳарга айлантириш учун ҳормай-толмай меҳнат қилдилар. Москва чегараси анча кенгайди, жуда катта яшил массивнинг шаҳарга қўшилиши билан совет пойтахти дунёдаги энг катта шаҳри-азимга айланди. Москвада олиб борилаётган гигант қурилишларнинг ҳажми ва суръатини жаҳондаги ҳеч бир шаҳар кўрмаган.

Москваликлар ўтган, 1960 йилдан шунинг учун ҳам миннатдордирларки, бу йил мобайнида юз мингдан ортиқ оила янги шинам уйларга кўчиб кирди. Москва белини кумуш камардек ўраб олган юз километрдан ортиқроқ келадиган халқа автомагистралининг биринчи навбати ишга туширилди.

Москва телевизион марказининг янги станцияси учун баландлиги 520 метр бўлган темир-бетон минора қуриш юзасидан қизғин иш олиб борилялти. Бу минора Европадаги энг йирик иншоотдир.

Ўтган йил мобайнида барпо қилинган янги уй-жойлар, мактаб, шифохона, магазин, меҳмонхона ва бошқа муассасаларнинг сон-саноғи йўқ. Москва метрополитени учун янги станциялар қурилди, шаҳар бўйлаб кўплаб парк ва бульварлар барпо қилинди.

Пойтахт олимлари, илмий-текшириш институтларининг ходимлари табиат сирларини ўрганиш, уни инсон иродасига бўйсундириш юзасидан улуғвор ишларни амалга оширмоқдалар. Совет олимлари, инженер-техник ходимлар, ишчиларнинг ижодий меҳнати билан яратилган совет космик кемалари фазога парвоз этди. Совет астронавтлари тушган космик кеманинг планеталараро сафар қиладиган куни яқин.

Жаҳон халқлари Москвани тинчлик қўрғони дейдилар ва ундан умидлари катта. Ўтган йили Москва тинчлик душманларининг хўб адабини берди. Никита Сергеевич Бош Ассамблея сессиясида империалистларнинг шармандасини чиқарди, йўқолсин уруш, битсин мустамлакачилик, деди.

Москвада жаҳон Коммунистик ва ишчи партияларининг Кенгаши бўлиб ўтди. Эълон қилинган Баёнот ва Мурожаат барча эрксевар кишилар кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшди. Москвадан таралган тинчлик садосидан империалистлар ваҳимада.

Ўтган йили пойтахтда дунёда биринчи Халқлар дўстлиги университети очилди. Эътиқоди, тили, ранг-рўйидан қатъи назар, турли миллат фарзандлари бу ерда иноқлашиб маърифат булоғидан баҳраманд бўлмоқдалар.

Пойтахтимиз ўзининг ажойиб меҳмондўстлиги билан фахрланади. Йил давомида Москвага Ер юзининг турли қитъаларидаги жуда кўп мамлакатлардан минглаб меҳмонлар, туристлар келади.

Ўтган йили Москванинг маданий ҳаёти бой ва ранг-баранг бўлди. Декабрь ойида Москва театр саҳналарида бошланган қардош республикалар театрлари спектаклларининг кўриги Совет Иттифоқидаги қардош халқлар миллий санъатининг гуллаб-яшнаётганлигидан далолат бериб турибди. Москвадаги Ромео номли театр коллективи саҳнага қўйган атоқли ўзбек драматурги Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Майсаранинг иши» музикали комедияси томошабинларга жуда манзур бўлди.

Кремль курантлари ўн икки бор бонг уриб, янги — 1961 йилнинг киришидан дарак берганда, Москвадаги Ильич чироқлари порлаб турган миллионлаб хонадонларда шодлик, хурсандлик қанот ёйди. Барча совет кишилари қаторида москваликлар ҳам янги йилни, улуғвор етти йиллигимизнинг учинчи йилини, меҳнат ва ижод йилини қалблари тўла қувонч билан қучоқ очиб кутиб олдилар.

Г. БАХШИЕВА.
«Қизил Ўзбекистон» мухбири.

ОДДИЙ КИШИЛАР МАНФААТИ...

Асқад МУХТОР.

□ □

ВОҚЕАЛАР бўладики, ундан ҳамма дарров хабар топади. Уйда чақалоқ туғилса ўша заҳотиёқ оилада ҳамма билади. Бошлиқ ишдан олинса, бу хабар шу ондаёқ идорада ҳамманинг қулоғига етади. Бу қийин эмас. Аммо ёзувчи гиёҳнинг ердан униб чиқишини ҳам эшитиши керак. У баҳорнинг яқинлашганини биринчи қалдирғоч, биринчи бойчечак пайдо бўлишидан олдин сезиши керак. У ҳаётда ҳали қаҳрамоннинг ўзи ҳам идрок этмаган янгиликларни рентгеноскоп ёки сейсмограф сезгирлиги билан пайқаб олиши лозим.

Бу азалдан шунақа эди. Бизнинг давримизда эса бу талаб яна ҳам нозиклашди. Чунки, аввало, бизнинг давримиздаги янгиликларнинг ўзи туғилишиданоқ ёрқин ва журъатли бўлиб, диққатни дарров тортади. Иккинчидан, китобхонларнинг ўзлари ҳам синчковликда, сезгирликда, манфаат доираларининг кенглигида ёзувчидан қолишмайди.

Бурунги вақтларда оддий кишиларни назарий кашфиётлардан ҳам кўра тирикчиликка бевосита фойда келтирадиган ихтиролар кўпроқ қизиқтирарди. Ньютон қонунларидан кўра пар машинаси, Менделеев жадвалидан кўра маъдан конлари оддий кишининг ҳаётига яқинроқ эди. Ҳозир фанимизнинг космосни эгаллаш йўлидаги тарихий қадамлари ҳам бир қарашда оддий кишининг турмуш фаровонлигига бевосита таъсир этмайдиган назарий ютуқ, олимлар ғалабасигина бўлиб кўринади. Аммо бу ғалабаларга жон-дили билан қизиқмаган, ундан астойдил қувонмаган бирон оддий совет кишисини топинг-чи!

ОДДИЙ КИШИНИНГ ҳаётий, маънавий манфаатлари, даврни ҳис этиш, воқеаларга баҳо бериш қобилияти ўзгарди, камол топди, бениҳоя кенгайди. «Оддий киши» деганимиз ҳам шартли ибора бўлиб қолди. «Оддий киши»нинг хаёли ҳозир жаҳон кезади. Унинг меҳнатдан кейинги вақти ризқи-рўз ташвишидан халос бўлди. У лириклар ва физиклар баҳсига қатнашмоқда, лириклар ишидан кўнгли тўлмаётганини баралла айтмоқда. Инсоният бошига тушган катта-кичик ҳамма воқеаларга унинг дахли бор, ҳаммаси уни қизиқтиради, бири ташвишга солади, бири қувонтиради. Халқлар тақдири учун у ўзини масъул сезади.

ОЛТМИШИНЧИ йилнинг оламаро тарихий воқеаларидан бири шу бўлдики, бу йил машъум мустамлакачиликка ўлим ҳукми ўқилди. Шу муносабат билан, совет кишиларининг Осиё ва Африка халқлари ҳаётига қизиқиши яна кучайди. Мен буни ўтган йилги ҳаётимиздаги энг қизиқ воқеалардан бири бўлган Осиё-Африка сафаримда айниқса синчиклаб кузатдим.

Биз, совет сайёҳлари, бу қитъаларнинг порлоқ социалистик йўлга кирган бахтиёр элларини ҳам, империализм сиртмоғини эндигина парчалаб эркин нафас ола бошлаган мамлакатларини ҳам, мустамлакачилик зулмида ҳамон инграётган юртларини ҳам, бутун контрасти билан кўрдик. Мустамлакачилар бу қитъаларга маданият ва маърифат, прогресс ва ободонлик олиб келди деган манфур сафсатанинг нақадар юзсизлик ва виждонсизлик билан тўқилганини, бунинг инсон тарихига ҳақорат эканлигини ўз кўзимиз билан кўриб, ишондик.

Биз ҳозирги замоннинг типик мустамлака мамлакатида бўлдик. Қизил денгизнинг мангу чўғдай қизиб ётган яланғоч, тошлоқ қирғоғига жойлашган бу юрт бегона ном билан — Француз Сомалиси деб аталади. Бу мамлакатнинг энг обод жойи — Жибути портидаги кумушранг цистерналар жойлашган соҳил. Улар олов ёлли, оташранг дулдул суратлари билан безатилган, узоқ Бобилмандаб йўллариданоқ кўзга ташланиб туради. Аммо бу йилтироқ «гўзаллик»ни биз яхши тушунамиз, империалистлар мустамлакачиликнинг йиртқичлик моҳиятини доим шундай йилтироқ суратлар, ширин-шакар нутқлар билан никоблайдилар. Оташранг дулдул ҳам бу юртнинг қонини ўргимчакдай сўриб ётган Рокфеллер нефть шеркатларининг рамзи бўлиб, бу атрофдаги барча заиф юртларнинг манглайига лаънат тамғасидай босилган.

Жибутида ҳам қизил акас гуллари билан безанган салқин хиёбонлар, обод кварталлар, ҳашаматли отеллар бор, аммо булар фақат «оқлар» учун. «Ерлилар»нинг хароба маҳаллалари тупроқ билан қоришган, жазирамада ўтдай қизиб, уймалашиб ётган паст-так кулбалардан иборат...

ЛЕКИН бу юртларга мустамлакачилар олиб келган фожиаларнинг энг даҳшатлиси бу эмас. Иқтисодий-маданий қашшоқлик ва хароба — халқ ўз эркига эришуви билан тузалиб кетиши мумкин бўлган нарсалар. Аммо инсон қадрининг поймол қилинганлиги, руҳий синиқлик, дил жароҳати, зўр бериб сингдирилган қуллик психологияси — мана бу фожиалар одамда ваҳший империализмга туганмас нафрат уйғотади: сиз юзлаб, минглаб гадоларни кўрасиз, «оқ» соҳибни кўрганда аянч илтижо билан қўл чўзиш ёш болаларга инстинкт бўлиб қолган. Сизга таом олиб келган официант овқатни еб бўлгунингизча ёнингизда тикка туради. Муҳими шуки, ҳеч ким буни ҳам, гадоликни ҳам ўз инсонлик қадрини ерга уриш деб тушунмайди...

Аммо оёқ ости қилинган бу халқнинг ҳам илғор қисми азамат Африканинг юрак уришини сезмоқда, Француз сомалисининг қўшнилари мустамлакачилик кишанларини улоқтириб ташлади. Эркинлик алангаси бу қирғоқларни ҳам ялмаб, эски қуллик дунёсининг маразларини, бегона этикларнинг машъум изларини, кўҳна ўргимчак инларини ўтли супурги билан супуриб ташлаяжак.

Бу азим қитъа, буюк Африканинг харитадаги шаклига қаранг — юракка ўхшайди. Ҳозир унинг ҳарорат билан тепишини сезмаган одам йўқ. Айниқса совет кишиси яхши биладики, бу — озодликнинг қалб тепишидир, бу замонанинг юрак зарбидир!

ЎТГАН ЙИЛНИ эслаганда энг яхши хотиралар қаторида аввало сафарлар, учрашувлар ёдга тушади. Олтмишинчи йилда яна бир ажойиб сафарим донги кетган Қорақум канали бўйлаб қилган сафарим бўлди. Жазирама қум саҳросини қоқ ёриб ўтган бу янги канал бўйлаб сайр этувчи катерларда ҳам мен мамлакатнинг узоқ-яқин шаҳар қишлоқларидан келган оддий кишиларни учратдим. Улар иш билан эмас, саёҳатга ҳам эмас, қардош туркман халқи яратган бу мўъжизани шунчаки кўргани келишган.

Чиндан ҳам, бу — ҳар бир совет кишисини ҳаяжонлантирадиган, келажакда бутун мамлакат фаровонлигига таъсир кўрсатадиган мислсиз иншоотдир.

Асрлардан бери не-не карвонлар ҳалок бўлган, осмонида қуш ҳам учмаган Қорақум саҳросида мўл-кўл сув, оққушдай пароходлар, балиқ ови, кўмкўк қамишзорлар, оқчарлоқлар... Аму билан Тажен дарёсини туташтирган бу зангори тасманинг узунлиги ҳозир олти юз километр. Учинчи навбат қурилиш тугаганда, Қорақум канали Копетдағ ёнларидан ўтиб Каспийга яқинлашади, Аму суви у ерга қумтепалараро қарийб минг километр йўл босиб боради, миллион гектар экин майдонини, беш миллион гектар ердаги ўтлоқни кўкартиради. Бу — мамлакатга миллиард, миллиард сўмлик пахта, қоракўл, мева деган сўз. Бўсағадан Арчмангача йўловчи кемалар, баржалар қатнайди. Каналнинг шимол соҳилида яшил ўрмон зоналари пайдо бўлади. Мари, Байрамали шаҳарлари Фарғонадан қолишмайди! Мурғоб водийсининг гўзал боғ-шаҳарларига айланади!

АЖОЙИБ келажак. Ўтган йилгина ҳали бу тўғрида бу қадар ишонч билан гапиролмас эдик. Ҳар янги йил янги истиқбол, янги умидлар келтиради, улуғвор келажакка бўлган ишончимизни яна ҳам мустаҳкамлайди.

Янги йил бўсағасида ўзимга ва ҳамкасбларимга менинг энг биринчи тилагим шуки, совет кишисининг маънавий дунёсидаги, ҳаёти ва дилидаги ажойиб ўзгаришларни, юксалиш ва камолатни нафис хассослик билан пайқаб олиб, уни янгича, санъаткорона ифодалаб бериш учун бутун куч ва қобилиятимизни, ақл ва тажрибамизни, бутун қалб ҳароратимизни сарфлайлик!

ЯНГИ ЙИЛ

Ватаним ошибди яна бир довон,
Дўсту ёрон, қани, туринг оёққа!
Яна ҳам юксалсин шу улуғ замон,
Қузғун ҳеч қўнмасин бахтзор тупроққа.

Ўтиришар қатор, давра ҳам бутун
Ўз ишин соҳибкор, билимдонлари.

Қанча фахрланса арзийди бугун
Ўз Ватан неъматин ҳукмронлари.
Биттаси куну тун чўлга бериб жон,
Пахта хирмонидан кўтарибди тоғ.
Биттаси узумнинг янги навидан
Қуп-қуруқ майдонда ятарибди боғ.

Мана Кремль ҳам ураётир занг,
Еп-ёруғ Саройни кўраман бутун.
Марказий Комитет аъзолари жам,
Ленин ўтган йилга ясайди якун!

Ленин салобатли, вазмин, улуғвор,
Янги йил даврасин турар бошида
Марказий Комитет ҳар бир аъзоси
Сарҳисоб бермоқда унинг қошида.

Партия Марказий Комитетидан
Доҳийнинг ғоятда мамнун чеҳраси.
Амалга ошибди мана бекам-кўст
Ўзи чизиб берган барча режаси.

Қодир МУРОДОВ.
Калинин район, Сталин номли колхоз.

Кўкка интилаётган бу азаматлар республикамизнинг турли бурчакларидан осмон ўпар бинолар қураётган минглаб азаматларимизнинг тимсолидир. Қудратли нурхоналар, заводлар, фабрикалар, осма йўллар ана шуларнинг қўли билан бунёдга келмоқда.
В. Кожевников фотоси.
(«Етти йиллик амалда» фотовиставкасидан).

Саид АҲМАД.

Турналар

ҲИКОЯ

□ □ □

ТЕПАЛИКДАН ошиб ўтганимдан кейингина анҳорнинг гувиллаши эшитилмай қолди. Дала жим-жит. Шамол ананас ҳидини олиб келади. Қаердандир яқинginada турнанинг қуре-қуреси эшитилади. Бу овоз негадир осмондан эмас, пастдан келарди. Атрофга алангладим. Сертупроқ йўлдан икки юз метрча наридаги чайлада бир чол мукчайиб ўтирибди. Қовун ҳиди ўша ёқдан келарди. Шу топда жуда-жуда қовун егим келди. Беихтиёр чайла томонга қайрилганимни билмай қолибман. Пайкалнинг ҳар ер-ҳар ерида тузоққа илинаётган беданаларнинг патиллашидан чол қимирламай ўтирганга ўхшайди, бўлмаса тузоқлардан хабар олмасмиди? Унинг ёнида араби шолчага бағрини бериб бир турна ётибди. У адр орқасига ботаётган чўғдек қуёшга қараб ҳар замон қуре-қуре деб қўяди. Турна ҳар қурелаганида бошидаги бинафшаранг кокили қимирлаб қизғимтил шафоқ нурида жуда чиройли йилтираб қўяди. Бу ғалати манзарага маҳлиё бўлиб оёқ остидаги қумғонга қоқилиб кетибман. Чол чўчиб бош кўтарди. Кўзларини ишқалаб безовталик билан менга қаради. Қўрқиб кетдим. Одатда полиз қоровулларининг ити бўлгучи эди, мунн қаранг, ташланиб қолади деб ўйламабман ҳам. Шошиб пишиб:

— Итингиз йўқми? — деб сўрадим.

— Йўқ, йўқ! — деди чол. — Бемалол келаверинг, ит боқиш менга тўғри келмайди, турнани ғажиб қўйишидан қўрқаман.

Бамайлихотир ётган турна мендан ётсираб сесканиб турдида чайла орқасига ўтиб кетди. Чол кўрпача ёзиб мени юқорига таклиф қилар экан:

— Қўрқма, жонивор, — деди. Кейин менга: — Хўш, болам, қайси шамол учирди? Ўзлари ким бўладилар? Улуғларимиздан бўладиларми?

Нима дейишимни билмай бир оз эсанкираб қолдим.

— Қишлоғингизга меҳмонмиз, отахон, қовунингизнинг ҳиди димоғимга кириб ҳеч ўтиб кетолмадим. Нафси қурғур қўймади, поездга кеч қоламан деб халлослаб кетаётган одам шу ерга келганда тўхтаб қолдим. Битта қовун сўйиб берсангиз ҳам ўзингиз биласиз, сўйиб бермасангиз ҳам. Аммо ҳақини тўлайман.

Чол энсаси қотгандек ғалати қилиб илжайди.

— Пайкал бошидан қовун узиб сотган деҳқон нокас деҳқон бўлади, болам пулингизни белингизга тугиб қўйинг, бозордан қовун олиб ейсиз. Бу ерда қовун текин. Узиб берайми ё ўзингиз узасизми? Яхшиси ўзингиз узинг, ҳа бунинг гашти бошқача бўлади. Полизнинг оёқ томонига ўтинг, ананаслар ўша ёқда.

Чол йўл кўрсатиб боя мен қоқилган қумғонни ариққа ботириб ерўчоққа қўйди. У тиззасида қасирлатиб шох синдирар экан, орқамдан қичқирди:

— Қовуннинг аслини ейман десангиз, шудринг тегиб тарс ёрилганини узинг, ана ўшанисида гап кўп, қирқ йиллик дардингизни суғуриб олади.

ЧОЛ АЙТГАНДЕК полиз оёғига келганимда тил билан айтиб бўлмайдиган ғалати ҳолга дуч келдим. Шамол тинганиданми, ё ҳавога ананас иси ўрнашиб қолганиданми ниҳоятда ўткир ёқимли ҳид димоғимга урилди. Худди магазинда чит йиртаётгандек тартар қилиб ананаслар ёрилар, уруғи кесаклар устига шитирлаб сочилиб кетарди. Оёғим тагида тузоққа илинган бедана бесаранжом патиллади. Бир қўлимда бедана, бир қўлимда қовун, чайлага қайтдим. Чол ерўчоқда ўтни гуруллатиб юборган эди. У қўлимдаги қовунга қараб илжайди.

— Шаҳар боласилигингиз шартта билиниб қолди-а?! Қовун деганди пайкалнинг кесагида ёриб емаган одам қовун едим демаса ҳам бўлади.

Чол кула-кула қинидан пичоғини суғириб менга узатди-да чайла тепасига илинган тугундан нон, майиз, туршак олиб дастурхон ёзди. Қовунга пичоқ тортаётганимда ҳам, тилимлаб еяётганимда ҳам чол ҳозир қизиқ ҳодиса юз берадигандек менга қараб илжайиб турарди. Умримда қовун емагандек битта ананасни пок-покиза тушириб бўлдим. Чол қўлимга чой тутқазди. Бир маҳал қарасам бармоқларим бир-бирига ёпишиб қолипди. Чол хандон ташлаб кулади. Қумғондаги қайноқ сувни чапиштириб қўлимга қуяр экан: ана шунақа, ўғлим, деб қўйди.

— Бу ананаснинг янги хили, уруғига ишқивоз кўп.

Офтоб ўчган эди. Узоқдан турналарнинг қуре-қуреси баралла эшитилди. Чол осмонга қаради. Қизғимтил пардага ўхшаб кўринаётган уфқдан кўтарилган турналарнинг айри карвони ўтиб кетгунча ундан нигоҳини узмади. Чайла орқасидаги турна безовталаниб тинимсиз қурелар, осмонга қараб талпинарди. Турналар овози тинганига аллақанча вақт ўтган бўлса ҳам чайла орқасидаги ёлғиз турнанинг қанот силкиши тинмасди. Бирдан чолнинг чеҳраси ўзгарди. Кўзлари қисилиб, юзидаги ажинлар ҳам кўпайиб кетгандек бўлди. У машаққат билан ўрнидан туриб турнани чайлага олиб ўтди.

(Давоми тўртинчи бетда)

СЎЗ ЕТТИ ЙИЛЛИК ПЕШҚАДАМЛАРИ — СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИГА

ЯКУНЛАР ВА РЕЖАЛАР

МАРҲАМАТ ЙЎЛДОШЕВА
(тўқувчи)

— Аввало «Қизил Ўзбекистон» газетхонларини янги йил билан табриклайман.

Ўтган йил Тошкент тўқимачилик комбинати коллективи ҳаётида унутилмас дамлар кўп бўлди. Биз Иваново шаҳридаги меланж комбинати тўқувчилари билан социалистик мусобақа бошладик. Борди-келдимиз порлоқ самара бермоқда. Тўқув дастгоҳлари, йигирув машиналарини модернизация қилишда, илғор усулларни жорий этишда муваффақиятларимиз кўп. Ҳозир комбинатимизда бир кеча-кундузда салкам бир ярим миллион метр роҳатбадан газмоллар ишлаб чиқарилмоқда.

Агар Ўзбекистон Халқ хўжалиги кенгаши баъзи участкалардаги эскириб қолган машиналарни янгилаб берса, етти йилликнинг учинчи йилида кунига 2 миллион метр газмол чиқарамиз!

АБДУЛЛА ВОҲИДОВ
(бинокор)

— Етти йилликнинг иккинчи йили баракали бўлди. Неча йиллардан бери уй-жой қурилиши планини бажаролмай, юзимиз шувут бўлиб юрарди. 1960 йил планини эса ошириб бажардик. Пландан ташқари қурган биноларимизнинг ўзигагина 300 дан зиёд оила кўчиб кирди!

Наманган ва Андижондаги трестлар бирлашиб 162-трест ташкил этилди. Шунинг натижасида қурилишни индустрлаштириш учун имконият кўпайди. Яқинда уй қуриш комбинати ишга тушади. Наманган шаҳри ва унинг атрофларида уй-жой, саноат корхоналари қураётган бизнинг бошқармамиз коллективи янги йилдан бошлаб, йирик панелли уйлар монтаж қилишга кўчади.

БАХТ

Уйғун

Шу гўзал, шу қутлуғ янги йил туни,
Қалбим ҳаяжонга, севинчга тўлиб,
Луғат бисотидан расо ахтардим,
Бир оғиз ширин сўз айтмоқчи бўлиб.
Ахтариб топганим битта сўз бўлди:
Бахт-эрур, дўстларим, у сўзнинг номи.
Одатда бахт тилар дўстлар дўстига,
Тўйларда май билан тўлганда жоми.

Энг яхши тилак деб бахт тилайдилар!
Бахт сўзи кўнглимни ўзига тортди.
Шу сўзни айтганда, гўё жаҳоннинг
Ҳусну тароватн минг карра ортди.
О, дўстлар, биласиз, бахт учун кураш
Неча-неча аср давом этканин.
Биласиз, оқибат, шонли халқимиз
Октябрь туфайли бахтга етганин.
Аммо жафо чекар бахт деб ғарбдаги
Ишсизлар, гадолар, йўқсуллар, хорлар.

Ҳамон бахтсизларни бахтга йўлатмас
Золимлар яратган кишанлар, дорлар..
Бахтли одамларнинг юзида шодлик,
Қалбини босолмас бахт борида ғам.
Шул сабабдан, азиз замондошларим
Соғлиқ, бахт тилайман сизга бу гал ҳам.

АРЧА

Эй сен, чўққиларга бўй чўзиб чунон,
Қоялар кўксидан жой олган арча,
Яшил баргларингми баҳорги маржон
Ва ёки ёшликка сенми ҳайкалча?

Еллар шохларингни ўтсалар қучиб,
Бош чайқаб сўрайсан: ҳа, хўш, қаёққа?
Қушлар шохларингга келсалар учиб,
Яшнайсан, жон кирар ҳар бир япроққа.

Писандмас қуёшнинг ўтли шуъласи
Ҳатто қиш тиғининг ўткир дами ҳам.
Япроғинг мавжида шўх ашуласин
Куйлаб ётар тоққа ҳамиша кўклам.

Севгимиз қуёшга тўғри элтади,
Севгимиз эгаллар ҳатто денгизни.
Ҳақлиман, бардошинг билан тенг десам
Она юртга бўлган пок севгимизни.

Раззоқ АБДУРАШИДОВ.

О. ЮХНОВ.

Янги саргузашт

(ҲАЖВИЙ ҲИКОЯ)

Насриддин Афандининг Бухорога келгони ⊙ Газда чой қайнатиб ичгони ⊙ Телевизорда ўзини кўргони ⊙ Самарқандга келгони ⊙ Темур қабрида бир икки калима гап айтгони ⊙ Эшаги бирлан видолашгони ⊙ Самолётга тушгони ⊙ Тошкентга келиб, соқолини тутамлагони ⊙ Алдар кўсага телеграмма бергони.

Бухоро — Тошкент газопровод қурилиши трассасида Насриддин афанди айланиб юрган эмиш деган гап тарқаб қолди. Бу гапнинг қанчалик рост-ёлғонлигини билишга қизиққан бухороликлар трассага келиб ҳақиқатан ҳам Насриддин Афандини танишди. У ўша машҳур оқ эшагига миниб қизиқ-қизиқ латифалар айтиб, қурувчиларни кулдирар, Бағдоду, Стамбулда, Кобилу, Теҳронда кўрган-кечирганларини дам кулиб, дам ғижиниб ҳикоя қиларди. Мен унга таъзим билан салом бериб, Бухорога қачон келганини, энди қай томонга йўл олаётганини сўрадим.

—Азиз биродарим Алдар кўсани эшагимга мингаштириб киндик қоним тўкилган муборак она юртим Бухорога олиб келдим. Унинг ҳам менга ўхшаш золим амирда қасди бор экан, бир алдаб лақиллатиб хумордан чиқай, деб юрган эди. Келсак амир ўзи Бухородан алла қачон қуён қочди қилган экан. Лабиҳовузнинг самоварида биттадан кўк чой ичиб уни самолётда Олмаотага жўнатдим. Мана энди ўзим Тошкентга қараб кетяпман.

— Тошкентга шу эшакда кетямсизми? — деб сўрадим.

— Эшак минмаган Афанди афанди бўладими? Бу вафодор эшагим мени неча минг балолардан асраган. Уни ёнимдан бир қарич ҳам жилдирмайман. Яхшиси сиз ҳам поезд паттасини қайтариб беринг-да, эшагимга мингашиб олинг. Йўл-йўлакай латифа айтишиб кетамиз.

Афандининг гапига рози бўлдим, бирга кетадиган бўлдик.

— Карманани самоварига кўниб ўтамиз-а! — деди Афанди.

— Кармана деган шаҳар йўқ. Ҳозир унинг номи Навоий бўлган.

— Шунақа денг-а, ҳазрати Навоийнинг номларига қўйилганми. мен у киши билан кўп улфатчилик қилганман. Ҳиротда Хусайн Бойқаро мени зиндонга ташлаганда у киши мени кафилликка олган эдилар.

Самоварчи жуда чаққон йигит экан, кўрпача солиб сўрига жой қилиб берди.

— Ҳозир газда чой қайнатиб бераман, отахон, сизлар бир пас афанди айтишиб ўтира туринглар.

— Бу бола нима деяпти? — деди Афанди ажабланиб, — газда қайнатаман?..

— Газ, тутунга ўхшаган нарсада.

— Тутун бўлгандан кейин олови ҳам бўлади-да.

— Ҳа баракалла, — деди самоварчи бола, — бу нарсанинг олови бору тутуни йўқ.

— Саксаулни қаеридан ёқади? — дея ёқасини ушлади Афанди.

Саксаул-паксаул деган нарса ёқилмайди, гугурт чақсангиз ўзидан ўзи ловуллаб ёниб кетаверади.

Афанди мени лақиллатишяпти деб ўйлаб, энсаси қотганидан пешанасини тириштирди.

— Афанди қариб қопти, нима десак ишонаверади. деб ўйлаяпсизлар шекилли. Овора бўласизлар.

Афанди шу гапларни айтди-ю шартта ўрнидан туриб, чой қайнаётган жойга югурди, кабобнинг ҳиди димоққа урилиши билан тўхтаб қолди. Газ самовар, газ ўчоқ... Афанди пешанасига шатиллатиб биттани туширди.

Меҳмондорчилик бошлангандан-бошланиб кетди. Тушликка чиққан қурувчилар, Афандининг шу ердалигидан бехабар латифа айта бошладилар.

— Афанди бир куни билмасдан «ТУ-104» самолётига тушиб қопти. Бир маҳал қараса, Бухоронинг қоқ тепасида учиб кетаётган эмиш. Учувчининг олдига келиб: — Ука, бирпас тўхтатгин, лабиҳовузнинг самоваридан битта чой дамлаб чиқай, деяр эмиш.

— Афанди бир ошнасиникига меҳмонга кепти. ошнаси телевизорни қўйиб овқатга уннагани чиқиб кетибди. Бир маҳал Афанди қараса қутининг оғзидаги ойнада ўзи эшак миниб юрган эмиш. Аввалига Афанди туш кўряпман, деб ўйлабди-ю индамай ўтираверибди. Ҳалиги ойнада Афанди бундан юз

йиллларча илгари нимаики қилган бўлса ҳаммаси кўринаверибди. У аввалига жинни бўлиб қолган бўлсам керак дебди. Бўлмаса унинг Ҳусайин Ҳусниллога хотинларнинг кийимини кийдириб қўйгани ҳам кўринармиди? Ошнаси бир лаган қовурдоқ олиб кирганида Афанди ўзига ўзи дам солиб ўтирганмиш

— Афандим сиз ҳайрон бўлманг, сиз кетганингиздан кейин қилган ишларингизни кино қилганмиз. Ўша кинони халқнинг талабига биноан телевизорда кўрсатишяпти, — деганмиш ошнаси.

Бу латифадан чойхўрлар қотиб-қотиб кулишди. Бошқа бири Афандининг яқиндаги бир саргузаштини ҳикоя қила кетди.

— Афанди бир куни...

Афандининг жаҳли чиқиб кетиб унинг ҳикоясини тўхтатди.

— Биродар ўзингиз Насриддин Афандини кўрганмисиз?

— Кўрмаган бўлсак ҳам ҳамшаҳримизни кўргандекмиз. Нима эди?

— Кўрмаган бўлсангиз нима қиласиз гапни айлантириб.

Афанди шундай деди-ю, индамай чиқиб кетди. Мен чойхўрларга шу одамнинг ўзи Афанди бўлади, дедим. Ҳамма гур этиб унинг орқасидан югурди. Афанди хафанамо эшагига миниб газ трассаси бўйлаб йўлга тушди. Одамлар унинг машҳур «Ер кетаман дейди...» ашуласи тингунча орқасидан қараб қолишди. Мен унга ярим соатлардан кейин етиб олдим. Афанди анчагина хафа кўринарди.

— Энди мен Афанди бўлмай қопман. Ҳамшаҳарларим жуда доно бўлиб кетишибди. Ҳар қадамда улардан мот бўляпман. Олмаотада Алдар кўсанинг аҳволи нима кечди экан?

Уни юпатмоқчи бўлдим. У текис асфальт йўлда кетар экан, ҳар қадамда ёқасини ушлар эди.

— Бу ерлардан шу қадрдон эшагим билан жуда кўп юрганман. Ўйдим-чуқур, таканинг завоfли эди. Қаёқдан бунақа текис бўлиб қолди. Ё йўлдан адашдикмикин?

Кечга яқин электр чироқлари порлаган бир шаҳарга кириб келдик.

— Ё олло, бу қандоқ шаҳри азим бўлди, — деди Афанди соқолини тутамлаб. — Кўп шаҳарларда кезганман у ерлар кеч кириши билан худди қабристондек жимиб қолади. Ҳамманинг эшиги тақатақ бекилиб, қоровулнинг шақилдоғидан бошқа нарса эшитилмайди, такъя чироғининг милтирашидан бошқа бирон нур анқога шафе. Бу сершовқин, қувноқ шаҳарни умримда биринчи кўришим.

— Довдираманг, афандим, — дедим унга. — Ахир бу ўзингиз минг хил саргузаштларини бошдан кечирган ўша машҳур Самарқандингиз-ку!

Шаҳарга кирдик. Трамвай, автобуслар чироқларини ялтиратиб уёқдан буёққа ўтиб туришибди. Машиналарнинг кўзни олувчи нуридан Афандининг эшаги ҳуркиб,

ўзини уёқдан-буёққа урарди. Афанди уни йўлга соламан деб нақ бўладигани бўлди.

Худди кундуздек ёп-ёруғ шаҳарда алла паллагача Афандини айлантирдим. У ўз қадрдон шаҳрини танимади. Баланд-баланд хушқомат иморатларнинг олдидан ўтаётганимизда, мева-чевага тўлган магазинларнинг витриналарига қараганимизда Афанди тушумми, ўнгимми, деб менга билдирмай ўзини чимчилаб кўрарди.

Тун алламаҳал бўлганда шаҳар меҳмонхонасига келиб жой олдик, эшакни ҳовлида қолдириб уйқуга кетдик. Афанди сира ухлаёлмади. Оппоқ тонг отгунча Самарқандда қилган ишларини ўйлаб ётди. Эрталаб Темурнинг қабрини кўргани бордик. Афанди унинг қабрига тикилиб туриб. Темур қўшинида қилган ишларини эслаб кетди.

— Э оқсоқ, хўп ишларни қилдинг-а, мана сендан фақат шу қабргина қолди, холос. Эсингдами, сенинг нархинг бир тилло деганимда жаҳлинг чиққан эди, ўшанда сени эмас, белингдаги зарбоб камарни бир тилло деган эдим. Самарқандни ўзим қурганман. деб доимо мақтанар эдинг, э чўлоқ, сен қурган Самарқанддан фақат сенинг сағананг, хонимингнинг мадрасаси қопти. Бугун ўз кўзим билан кўрдим. Ўша сен қул деб ўйлаган одамларинг Самарқандни бошқатдан қулинг ўргилсин қилиб қуриб олишибди. Қойилман шуларга. Уларга энди сен қул бўлсанг арзийдиган бўпти.

Афанди Улуғбек қабрига бош эгиб анча вақтгача жим турди.

— Э устоз, ўша вақтда ҳам сенга қойил эдим. Мен эски ойни майдалаб юлдуз қилишади, деб юрганимда сен осмоннинг сирини билиб бўлган эдинг. Ҳозир одамлар янги юлдуз ясаб осмонга учириб юборишибди. Ўз кўзим билан кўрдим...

Афанди билан маслаҳатлашиб Тошкентга эшакка мингашиб эмас, самолётда учадиган бўлдик. Афанди эшагининг сувлигини чиқариб у билан хайрлашди:

— Хайр қадрдоним, минг йилдан бери бирга эдик. Энди давринг ўтибди. Хоҳласанг ҳайвонот боғига бориб элатларинг билан маза қилиб бирга яша, хоҳласанг от ўйинга бориб ҳунар кўрсат. Оқ йўл, сенга оқ эшагим!

Кун пешиндан оққандан кейин аэропортга қараб жўнадик. Йўлда Афанди колхоз фермасида электрда соғилаётган сигирларни кўрди, чўчқахонага кириб: «Бу жонворларнинг гўшти жуда ширин бўлади, илгарилари ҳам муллаларга билдирмай, отим мулла Насриддин бўлса ҳам, тановвул қилиб турардим» дея тамшаниб қўйди. «Волга» ҳайдаб кетаётган бир жувонни кўриб. марҳум хотиннинг эшакка минолмай қийналганини эслаб қўйди.

Ниҳоят, самолётга ўтирдик. Йўл-йўлакай унга Янги ер шаҳрини, Фарҳод ГЭСни, металл комбинатни кўрсатдим. Афанди соқолини тутамлайвериб жингила қилиб юборди.

— Наҳотки, шу ерлар мен адашган Мирзанинг чўли бўлса, ё қудратиндан кетай, одамлар, чўлнинг танобини тортиб юборишибдию. бай-бай, ана иморату, мана зироат.

Тошкентга келдик. Енгил машинада уни роса шаҳар айлантирдим. Янги иморатлар, янги одамлар, троллейбуслар, Навоий театри, Ленин Майдони, Тўқимачилик комбинати, телевизион мачта унинг ақлини ўғирлаб қўйган эди.

Айниқса «Тошкент» меҳмонхонасидан топ-тоза номерга жойлаштириб, уни ваннага туширганимда кўзидан дув ёш оқиб кетди.

— Гулжонгинам шундоқ жойларни кўрмай кетди-я...—У кийиниб олмадек қизариб турганида, тухумдеккина бир қиз подносда лимонли чой билан шоколад олиб кирди. Насриддиннинг кўзига Гулжони кўриниб кетди. Уни юпатиб яна шаҳар айлантира бошладим.

Сон-саноқсиз алвон чироқларга бурканган Тошкент оқшомини, байрам либосидаги одамларни кўрган Афандининг тили гулдираб қолди. Нималарнидир жаврай бошлади. У ҳа деб қўли билан ҳавога доира ясаб менга ялинганга ўхшаб жовдирарди. Унинг бу ҳаракатидан олма деган маънони англадим. У сал ҳушига келиб «Олмаотага телеграмма бериш керак» деди. Уни Марказий телеграфга олиб кирдим. У кўз ойнагини тақиб, бланкага қуйидаги сўзларни ёзди: «Олмаота. Алдар кўсага. Мундан буёқ одамларни алдайман деб хомтама бўлмай қўяқол. Уч минг йиллик қадрдонинг Насриддин Афанди».

Ҳаммага машҳур доно Насриддин Афанди ҳам шу кундан бошлаб янги замон одамларининг донолигига тан бериб, Афанди ролини ўзи ижро этишни бўйнига олиб, киностудияга кирибди.

Миш-мишларга қараганда, Алдар Кўса ҳам Олмаотада кинода ишлаётган эмиш. Ким билади, Алдар Кўса алдамаган бўлса ростдир.

Расмларни М. ВОРОБЕЙЧИКОВ чизган.

САҲРОЙИ КАБИРДА АТОМ ПОРТЛАДИ

ТАСС БАЁНОТИ

27 декабрда Франция Саҳройи Кабирда яна атом бомбасини портлатди. Бу учинчи портлатиш Франция ҳукумати ўзининг ядро билан зўр бериб қуролланишдан иборат хатарли сиёсатини ҳеч бир нарсага қарамай ўтказишни давом эттираётганлигидан далолат беради. Франция ҳукумати қуролсизланишни ва халқаро кескинликнинг юмшатилишини талаб қилаётган кенг француз жамоатчилигининг иродасига хилоф равишда миллий «атом зарбдор кучлари» тузиш деб аталган программани яқинда парламентда қабул қилдириб олиб. шу программани амалга ошириш тартибида атом синовларини ўтказмоқда. Айни вақтда Франция ҳукумати ядро билан зўр бериб қуролланишни дарҳол тўхтатишни ҳамда ёппасига ва батамом қуролсизланишни амалга оширишни талаб қилаётган бутун дунё халқларининг иродаси билан ҳам ҳисоблашишни истамаганлигини яна бир марта намойиш қилди.

Маълумки, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XIV сессиясида Францияни атом қуроли синовларини ўтказишни тўхтатиб туришга чақирувчи резолюция қабул қилинган эди. Шунга қарамай, Франция шу йил февраль-апрель ойларида иккита атом бомбасини портлатди. Яқиндагина, яъни 19 декабрда Бош Ассамблеянинг ҳозирги XV сессиясида ҳамма давлатларга ядро синовларини ўтказмасликни таклиф қилувчи янги резолюция қабул қилинган эди. Франция ҳукумати учинчи атом бомбасини портлатиш билан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг халқаро жамоатчиликнинг якдиллик билан изҳор қилган фикрини ифодалаб берган қарорларини менсимаётганлигини яна бир марта очиқ кўрсатди.

Франция ҳукуматининг тинчлик иши учун хатарли бўлган бу позициясини тинчликсевар халқлар ва давлатлар ҳақли равишда қораламоқдалар. Африка мамлакатларининг халқлари Франциянинг Африка қитъасини атом полигонига айлантираётганлигига қарши қонуний норозилик билдирмоқдалар. Африка давлатларининг вакиллари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XV сессиясида Африкада атом қуроли синовларини ўтказишга чек қўйишни ва Африка территориясидаги ракета — ядро базаларини тугатишни талаб қилдилар. Африка халқларининг Африка территориясини ядро ва ракета қуролидан холи бўлган зона деб эълон қилишга мана шундай ҳақли равишда интилаётганликларини Франция назар-эътиборга олмади. Шу билан бирга, Франция ошкора дўқлар қилиш ва қўрқитиш йўли билан Африкадаги ва аввало, Жазоирдаги француз мустамлакачиларининг миллий-озодлик ҳаракати зарбалари остида барбод бўлаётган позициясини сақлаб қолиш ниятида эканлигини яна бир марта кўрсатди.

Франция ҳукумати атом қуроли синовларини ўтказиб, ядро қуроли билан зўр бериб қуролланишни актив равишда авж олдирмоқда. Агар воқеаларнинг бундай ривожланиши тўхтатиб қолинмаса, у ҳолда ядро қуролига эга бўлган давлатлар сони тез орада бир неча ўнтага етади ва ядро синовларини тўхтатиш тўғрисида, айниқса қуролсизланиш тўғрисида битимга келиш анча қийинроқ бўлиб қолади. Мисрга қарши биргаликда агрессия қилган вақтларидан бери Франция билан яқин алоқада бўлиб келаётган Исроилга Франция ядро қуроли яратиш ишида кўмак бераётганлиги тўғрисида кейинги вақтларда тарқалган хабарлар Франция ҳукумати [illegible] ниятни тўхтовсиз зўр бериб қуролланиш йўлига солиб юбормоқ ва бундан ташқари, қуролсизланиш тўғрисида битимга келишни энг кўп даражада мушкуллаштирмоқ учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўраётганлигидан далолат беради.

Тинчлик иши учун ва, аввало, Европадаги тинчлик учун алоҳида хавф шундан иборатки, Франция ҳукуматининг ядро билан қуролланишни зўр бериб авж олдириш сиёсатини ўтказаётганлиги Ғарбий Германия реваншистлари ва милитаристларининг бундесверни ракета-ядро қуроли билан қуроллантириш тўғрисидаги талабларини амалга оширишни енгиллаштиради. Бошқа давлатлар ядро синовларини ҳақиқатда тўхтатиб қўйган шароитда Франция атом портлатишларини давом эттираётганлиги Франция ҳукуматининг қуролсизланишга интилмоқдамиз, деб айтаётган гаплари сохта гаплар эканлигини фош қилмоқда.

Франция Саҳройи Кабирда атом бомбасининг янги синовини ўтказганлиги шу билан бирга АҚШ ва Буюк Британия ҳукуматларининг ядро қуроли синовларини тўхтатиш масаласига бағишланган уч давлат Женева кенгашидаги позициясининг сохталигини ҳам аён қилиб қўймоқда. АҚШ ва Буюк Британия ҳукуматлари бундай синовларни тўхтатиш кераклигини оғизда айтаётган бўлсалар ҳам, амалда бу масала юзасидан битимга келишга ҳар томонлама тўсқинлик қилмоқдалар, бу эса, уларнинг НАТОдаги иттифоқчиси Францияни ядро қуроли синовларини янада ўтказишга ҳақиқатда рағбатлантирмоқда. Ҳозирги вақтда объектив равишда шундай вазият вужудга келмоқдаки, бу вазиятда Ғарб давлатлари ядро синовларини тўхтатиш тўғрисида Женевада бўлаётган музокаралардан ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисида битимга келишга ғов солишдан иборат бўлган ўз сиёсатларини ниқобламоқ учун парда тариқасидагина фойдаланишга уринмоқдалар. Қуролсизланишни ядро қуролини элтиб қўядиган воситаларни йўқотишдан ва шу воситаларни ишлаб чиқаришга йўл қўймасликдан бошламоқ керак, деб президент де Голлнинг тантанали равишда билдирган истаги атом синовларини давом эттираётган Франция ҳукуматининг конкрет ишлари билан тамомила рад қилинмоқда.

Ғарб давлатлари ядро портлатишларини давом эттира берсалар, у ҳолда бошқа тинчликсевар давлатлар каби Совет ҳукумати ҳам ўз хавфсизлигини таъминламоқ учун тегишли хулосалар чиқармаслиги мумкин эмас, деб Совет ҳукумати Франция ҳукуматини ўз вақтида огоҳлантириб қўйган эди. Ўз-ўзидан равшандирки, агар Франциянинг НАТО даги иттифоқчилари — АҚШ ва Буюк Британия Франциянинг атом қуроли синовларини тўхтатишини таъминлайдиган қилиб унга таъсир ўтказиш чораларини кўрмасдан, аслини олганда, Франциянинг бундай ҳаракатларини ўзларининг индамасликлари билан маъқуллай берсалар, бу ҳол ҳозирги замоннинг энг муҳим проблемасини — ёппасига ва батамом қуролсизланиш проблемасини ҳал қилиш тўғрисида битимга келишни жиддий равишда қийинлаштириб қўйиши мумкин. Бунинг учун айб батамом Ғарб давлатлари ҳукуматларининг устига тушади.

Турналар

(Боши учинчи бетда)

— Ҳа жонвор, элатларингни соғиндингми!? Элатларинг иссиқ томонларга кетишяпти. Учақол, учақол сен ҳам, жонвор.

Турна бинафша кокилларини силкиб, ҳамон иссиқ ўлкаларга йўл олган қардошлари сингиб кетган уфққа боқарди.

Чолдан турна қаёқдан бу ерда пайдо бўлиб қолганини сўрадим.

—ШУ БУ ЙИЛ эрта кўклам Андрюшадан телеграмма олдим. У ҳозирча келмай туринг, олис сафарга жўнаяпмиз, дебди. Ўзим ўша кезларида Ленинградга отланиб турган эдим. Тарвузим қўлтиғимдан тушиб гангиб қолдим. Болагинамни жуда соғинган эдим-да. Ёстиққа бош қўяман, қани кўзим илинса. Хаёл ўлгир ҳали уёққа судрайди, ҳали буёққа судрайди. Мана шунақа қилиб чўккалаб ўтириб кўзим илинган экан, тушимга Фазлиддиним кириб қопди. Хафа эмиш, акамни соғиндим нега хат ёзмайди, дер эмиш. Шамсиддинимнинг ҳалок бўлганини ундан яширармишман. Нима бўлдию тушим чалғиб Шамсиддинни кўрибман, у, нега Фазлиддиннинг ҳалок бўлганини мендан яширасиз, деб гина қилар эмиш. Қулоғимга бирдан ғалати товушлар эшитилди, чўпонлар эшигимизнинг тагидан қўй ҳайдаб ўтишаётган эмиш. Уйғониб кетдим. Ўнгимда ҳам шу овоз. Ҳовлига чиқдим, ҳовлимиз тепасида карвони тўзиб кетган бир гала турна фарёд чекиб чарх уриб айланаётибди. Умримда турналарнинг бунақа паст учишини энди кўришим. Тушлигига ҳам ўнглигига ҳам ишонолмай, ҳайрон бўлиб уларнинг осмонда фарёд чекишини кузатиб турдим. Улар шу кўйи ярим соат чамаси айланиб юришди-да кейин йиғлаётгандек ҳазин қурелашиб учиб кетишди. Эсимда: Том тепасида айланишаётганларида бир иккиси буғотга тегай-тегай деб шўнғиганини ҳам кўриб қолган эдим. Эрталаб томорқага чиқсам бир турна девор тагига биқиниб ётибди. Ана шундан кейингина тундаги ҳангоманинг сирини билдим. Бу турна қаердадир яраланган, ортиқ учишга мадори етмай шу ерга келганда сафдан ажралиб йиқилган. Шериклари уни ташлаб кетолмай фарёд чекаётган эканлар. Ана шундан бери турна менга жуда ўрганиб қолди. Уч кун бўлдими, жуда безовта. Осмонда турна кўриса ўзини қўярга жой тополмайди.

— Учолмайдими?

— Учолади. Баъзи баъзида учиб алла қаёқларга бориб келади.

Чол гапидан тўхтаб нимагадир қулоқ сола бошлади.

— Поезддан қолдингиз, болам Станцияга етолмайсиз. Поезд кеняпти, — деди чол чироқ ёқар экан.

ДАРҲАҚИҚАТ ер титраётгандек бўлди, олисдан паровознинг қичқиргани эшитилди. Бир оздан кейин тераксор орқасидан шиддат билан поезд ўтиб кетди.

— Жой қилиб бераман, ухланг, эртага кетасиз энди.

Чол ёстиқ ўрнига чопонини думалоқлаб қўйди-да ўзи тузоқлардан хабар олгани кетди. Ёнбошладим. Қаёқда уйқу келади, дейсиз. Чол ғимирсиб палакларни босиб олмаслик учун эҳтиёт билан жўякдан-жўякка сакраб, илинган беданаларни бир халта қилиб олиб келди. Чайла орқасига ўтганича ярим соат чамаси йўқ бўлиб кетди-да мени ухлаган деб ўйлаб оёқ учида чайлага кирди. Бир чеккада хомуш ётган турнага тикилиб туриб унинг товус патидек чиройли кокилини силади. Нималардир деб пичирлаб ҳам қўйди. Мен чалқанча ётиб чолни, унинг болаларини ўйлардим. Демак, унинг икки ўғли ҳалок бўлган. Ленинградда бир ўғли бор. Нега оти Андрюша? Сўрасаммикин? Хаёл аралаш ёнимга ечган шимимнинг чўнтагидан папирос олиб гугурт чақдим. Чол ўгрилди.

— Ухламадингизми?

— Йўқ, уйқу келмаяпти, отахон.

Чол индамай чироқни пуфлаб ўчирдида кўрпа устига чордона қуриб ўтириб олди. Ойдинда унинг юзи, кўзи, кўксига тушган оппоқ соқоли кўриниб турарди. Анча вақтгача олисда оғир юк тортаётган паровознинг гупиллашига қулоқ солиб жим ўтирдик. Паровоз овози ҳам тиниб, кенг далада чириллдоқлар уни қолди, холос.

— Ота, бир нарса сўрасам малол олмайсизми?

— Сўранг, болам.

— Ўғилларингизни гапириб берсангиз. Андрюшани ҳам.

Чолнинг эти жунжиди шекилли бир тебраниб кўрпани елкасига тортди. Ой ботди, энди унинг башарасини аниқ кўриб бўлмади. У нимадир демоқчи бўлиб оғиз жуфтлади-ю оғир хўрсиниш гапиргани қўймади. Бунақа хўрсиниш одамга фақат энг яқин кишисини қабрга қўяётган пайтда келади. Чол пешонасини уқалади, соқолини тутамлаб тиззасига шапиллатиб бир урди. Кейин бошини кўтариб қоронғулик қаърига тикилиб қолди.

— Ўғлим, сабру бардош деган нарса бўлмаса одам боласини ғам еб қўяди. Мана, яшаб юрибман. Йиқилиб қолармиканман деган эдим, икки азаматимдан жудо бўлиб ҳам йиқилмадим-а!

У ИЧКИ дард тўлқинида ҳикоясини бошлади:

— Уруш бошланган йили Шамсиддиним йигирма икки ёшда, Фазлиддиним ўнтўққиз ёшда эди. Шамсиддинимни аскарликка олишмади. Бир кўзи ногирон эди. Умарҳўжа бойвочча ўғлига суннат тўйи қилганда катта базм бериб мушакбозлик қилдирган эди. Ўшанда Шамсиддиним йўлга кирмаган бувак эди. Онаси раҳматлик беланчакка ётқизиб қўйган экан, осмонда ёрилмай қолган мушак боланинг беланчагига тушиб ёрилса бўладими. Юзи куйиб, чап кўзини бутунлай кўрмайдиган қилиб қўйган. Шунинг учун ҳам аскарликка олишмай меҳнат армиясига аранг олишган эди. Фазлиддинимни ундан бир ой бурун Пойтуқ станциясидан урушга жўнатган эдим. Фазлиддиним Ленинграддан, Шамсиддиним Подгора деган шаҳардан хат ёзиб туришди. Подгорага борганмисиз? Мен борганман. Шамсиддинимга ҳайкал ўрнатишганда чақиришган эди. У ерда каттакон электростанция бор. Немис Москванинг эшигини қоқаман деб қўл чўзиб турганда пойтахтга шу станция мадор бўлган, Москванинг заводларини шу станция юргизиб турган. Шамсиддиним ўша станцияга келган кўмирни вагондан тушириб кичкина вагончаларга ортар экан. Немис шу шаҳарнинг пайига тушиб устма-уст самолёт юбориб турган... Мингдан ортиқ киши кечани кеча, кундузни кундуз демай ишлаган. Шамсиддиним эрталаб ишга кетаётганда бирдан тревога бўлиб, осмонда немис самолёти кўринибди. Шаҳар устида икки айланиб станцияга бомбасини ташлаёлмай, болалар боғчасининг ҳовлисига ташлаб қочибди. Тасодиф бўлиб лаънатининг бомбаси ёрилмай, болалар ўйнайдиган қумга санчилиб қолибди. Ҳамма ташвишда, одамлар ана ёрилади, мана ёрилади, деб жонларини ҳовучлаб қолишганмиш. Болаларни айтмайсизми, деразадан қараб жовдираб туришганмиш. Шамсиддиним югуриб келиб бомбани қумдан суғириб майдонга қараб чопибди. Анча нари бориб йиқилибди. Бир кўзи ожиз эмасми, шошганидан елкасини симёғочга уриб олган экан. Бомба портлаб тилка пора бўлибди. Уруш тугамаёқ бордим. Қабрини қучоқлаб йиғладим. Ўша боғчани Шамсиддинимнинг номига қўйиб, ҳовлисига ҳайкалини ўрнатишди. Тўнғич ўғлимдан ана шундоқ жудо бўлганман, болам.

Чол энтикди. У йиғлар эди.

— Юпатманг, болам. Бир оз йиғлай, дардим енгиллашади. Ичимни бўшатиб олай.

Чол шундай дедию ўкириб-ўкириб йиғлади.

— Акасининг ўлганини Фазлиддинимга билдирмадим. Бир йилгача акамнинг адресини юборинг, деб хат ёзди. Анов-манов деб пайсалга солдим. Йўқ, кенжатойимнинг ҳам умри қисқа экан. Денгизга чўкиб ўлди. На қабри қолди, на бир либоси. Мени доғи хасратга ташлаб кетди...

ОСМОНДАН арғимчоқ солиб яна турна ўтди. Чол турналарнинг қайчига ўхшаш карвонига тикилиб туриб гапини давом эттирди.

— Дунёда фарзанд кўрмагандек яна сўққа бош бўлиб қолдим. Ўзимни қаёққа қўйишимни билмайман, девонага ўхшаб гангграб юрдим. Раисимиз эслик аёл эди. Овунсин деб қанғиллаб қолган ҳовлимга маълонлик бир агрономни кўчириб келди. Андижонга олиб тушди. Ленинграддан кўчириб келтирилган етим болалардан бирини олиб берди. Боя сизга айтган Андрюшамни ана ўшанда боқиб олган эдим. Уни ортмоқлаб катта қилдим. Қариндошлари кўп излашди. Билдирмадим. Боланинг эси кирган сари ота-онасини йўқлайдиган бўлди. Унга қараб туриб юрак бағрим эзилиб кетади. Охири чидамадим. Ленинградга хат ёздириб Андрей Карповни дараклади. Боланинг отаси ҳам, онаси ҳам қуршовда ўлиб кетишган экан. Биттаю битта опаси бор экан. Бола чидаб туролмади. Қанот пайдо қилиб, опасининг ёнига учиб боргудек талпиниб қолди. Жигар экан-да! Оқ фотиҳа бериб сафарга кузатмоқчи бўлдиму, ўйим бузилди. Ёлғиз юборишга кўнглим бўлмади. Бирга кетдим. Андрюшамни опасининг олдига қўйиб қайтдим. Яна яккаликда, забунликда қолдим... Андрюшам уйланди. Ҳозир битта ўғли бор. Отини Собир қўйибди. Менинг отим Собир-да! Яқинда келиб кетишди. Пойтуқ станциясида вагонга ўтқазаётибману, ёш болага ўхшаб ҳўнг-ҳўнг йиғлайман. Бола, дедушка деб бўйнимга осилади. Тўққизта ананасни вагонга чиқазиб бердим, айнимай борармикан-а, болам.

Андрюшам кетгандан кейин яшашнинг сира қизиғи ҳам қолмади, ҳар саҳарда худодан ўлим тиладим. Неварамни кўрдим, энди сира ўлгим келмайди. Қариб қолаётганимдан ўкинаман. Шу боланинг камолини кўрсам эди, дейман. Ҳай майли, дунёнинг ишлари шунақа экан...

Ёстиққа бош қўйиб барибир ухлаёлмадим. Беланчакда ёрилган мушак, бомба зарбидан тилка пора бўлган тана, зангор тўлқинлар ютган новқирон йигит, вагон ойнасидан бобосига талпинган гўдак кўзимга кўринаверди. Шундай хаёллар билан кўзим илинган экан, қулоғимга илас-илас турна овози эшитилди. Яқин орадан қандайдир қуш бесарамжон қанот қоққандек бўлди. Чол сапчиб турди. Мен ҳам кўзимни очдим.

— Кетди! — деди чол аламли бир товушда!

Чол тикилган томонга қарадим. Кўкда арғимчоқ солиб учаётган турналар карвонига қараб чолнинг турнаси ҳам шитоб билан учиб борар эди. Ана унинг карвонга етишига озгина қолди. Карвон ярим доира ясаб унга пешвоз чиқди. Карвоннинг сафи бузилди. Тўзғиб кетган турналар тўйхонадаги хотинларнинг қий-чувини эслатувчи бир товушда шовқин солишди. Кейин карвон сафини ўнглаб биз қараб турган чайла тепасида бир айланиб силкиниб-силкиниб уфққа қараб ўтиб кетди. Чол қувончми, маъюсликми билиб бўлмайдиган ғалати оҳангда:

— Ке-етди-и-и!!! — деди.

ҲАР БАҲОР кўкда турналар карвонини кўрганимда, уларнинг беғубор феруза осмонда арғимчоқ солиб учишини кузатганимда аламзада-ҳижронзада, лекин метин иродали ўша Собир бобони эслайман. Бу турналар менга ананас ҳидига анқиган чайлани, оппоқ соқоли кўксига тушган нуроний чолни, унинг мард, ўлимдан ҳам зўр ўғилларини, Андрюшани, кичик Собирни эслатади.

Ўша майиб турна чолнинг қўлида шифо топиб яна ўз карвонига қўшилганини билармикин? Ҳар кўклам ўша чайла устидан ўтаётганда бобосини эслаб қўярмикин? Эсласа керак дейман! Мен унинг шу чайла устидан чиройли бинафша кокилларини силкиб бобога таъзим қилиб ўтишини жуда-жуда истардим.

ҚЎЙДЕК СЎЙИЛМАС

Қадимий шарқимиз кўп ақли расо,
Масаллар қолдирмиш лим тўла маъно.
Конгога боқаркан, ёниб юрагим,
Бирини эсладим, қониб юрагим:
Бир қўйни бир бўри тортиб кетибди,
Тишлаб, елкасига ортиб кетибди.
«Овим барор», дея бўри илдам, шод,
Қўй эса маърарди: «Қутқаринг, вой дод!».
Шу пайт қирдан чиқиб қолиб бир одам,
Таёқ-ла бўрига ташланиб бардам,
Қўйни қутқарибди йиртқич оғзидан,
Севинч ёши оқиб қўйнинг кўзидан.
Ишонч, умид билан жилмайиб қараб,
У одам кетидан кетмиш йўрғалаб.
У эса уйига келтириб шу чоқ,
Ётқизиб, бўғзига қадабди пичоқ.
Шунда қўй кўзида ёшлари маржон
Тирқираб бўғздан чиқар экан қон.
Оқ кўнгиллигидан пушаймон емиш,
Хириллаб, қассобга шундай сўз демиш:
— Фирибгар экансан, эй қонхўр киши
Бўридан ваҳшийроқ бўлди қилмишинг!

* * *

Бу — рўй берди шумлар касофатида,
Жаноб ҳаммаршельдлар ҳаракатида!
Америка ёрдам сиёсатида,
Янги босқинчининг бу одатида.
Аммо Африка-ю Осиё ҳеч чоқ —
Қўй каби сўйилмас! Энди у уйғоқ!
Африка уйғоқдир, Осиё хушёр,
Озод башарият уларга чин ёр!

Ш. ШОМУҲАММЕДОВ.

Редактор И. РАҲИМОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

1 ЯНВАРДА

12.00 — **Янги йил арчаси чироқлари** (болалар учун рус тилида кинофильм), 12.15 — **«Қор қиз»** (мультипликацион фильм), 13.20 — **Янги йил концерти** (болалар учун ўзбек тилида), 17.00 — **«Балиқчи ва балиқ ҳақида эртак»** (мультипликацион фильм), 17.30 — **Янги йил кечасида** (ёшлар учун ўзбек тилида телепостановка), 18.30 — **«Маҳаллада дув-дув гап»** номли кинокомедия (ўзбек тилида), 20.00 — **Янги йил концерти** (ўзбек тилида), 21.15 — **«Хотиним куйлашни истайди»** деган кинокомедия (рус тилида), 22.40 — **Янги йил концерти** (рус тилида).

2 ЯНВАРДА

12.00 — **Концерт** (болалар учун), 12.50 — **«Петя-Петушок»** (янги мультипликацион фильм), 13.00 — **«Чек ва Гек»** (киноҳикоя), 13.50 — **Ёзувчи Левашев билан учрашув**, 19.00 — **«Очкўз асал ари»** (янги мультипликацион фильм), 19.20 — **Сўнгги ахборот**, 19.40 — **Биринчи сунъий планета** (рус тилида), 20.00 — **«Прэри кўчаси»** номли бадиий фильм, 21.25— **Адабий эшиттириш** (ўзбек тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/I да эрталаб ва кечқурун **Шаҳризода, Штраусиана, Болеора**, 3/I да эрталаб **Евгений Онегин**, 4/I да эрталаб премьера **Олтин калид.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/I да **Оқпадар** 3/I да **Ҳамза.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/I кундуз соат 12 ва кеч 7 яримда **Байрам концертлари.** 2,3,5/I кеч соат 7да янги спектакль **Паранжи сирлари («Холисхон»)**. 2/I га билетлар сотилган.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА—1/I дан 10/I гача **«Циркда арча»**. Томошалар кундуз соат 12,3 ва кеч 7 ярimда бошланади.

КИНО

Боғанч — «ВАТАН» (эрталаб соат 10-20 минутда). «МИР» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 1 ва 3 да).

Куйловчи упадон — «ВАТАН» (кундуз соат 12,2 ва 4 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч 5 дан), «ДРУЖБА» (1 ва 2-залда), «СПУТНИК» (1-залда), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: ТОШКЕНТ, «Правда Востока» кўчаси 26 уй

КОММУТАТОР — 26334, 33262. Редакция бўлимларининг телефонлари: партия турмуши — 33469. Пропаганда — 33469. Саноат ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 34780. Қишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34524. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005. Секретариат — 31226. Эълонлар — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси

Р 10769. Нашр. Б. 1.